

1092 Budapest, Ráday utca 28.

XV. évfolyam 2018/3. sz.

ELNÖKI BESZÁMOLÓ AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSE MŰKÖDÉSÉRŐL

Tisztelt Közgyűlés, kedves Kollégák,
elnöki beszámolóma 2017. június 15. és 2018. június 15. közötti időt öleli föl. Gazdasági helyzetünkről, sikeres és folyamatban levő pályázatainkról, adminisztratív kérdésekről a titkári és a kamarási beszámolóban hallhatunk majd, erről nem kívánok szólni.

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően az egyesület ügyeit év közben az elnök, titkár, kamarás és az elnökség elektronikus, telefonos és személyes kapcsolattartással intézte. *(Az elnök köszönetet mondott a titkárnak, kamarásnak és az elnökségnek a munkáért.)*

Most pedig arról, hogy mi is történt az elmúlt egy évben.

2017. június 28. és 30. között Debrecenben volt az egyesület éves összefüvetele, melynek programja **közgyűlés**, a *Megújulás és hagyomány a 21. században – a könyvtári környezet értékeinek megőrzése a folyamatos fejlődés segítségével* című **konferencia**, *Változunk – maradunk: „... hasonlítva a házigazdához, aki kincseiből régít és újat hoz elő.” (Mt 13, 52)* címmel **szakmai délelőtti, ökumenikus ima**, nagyváradi kirándulás és a helyi intézmények, műemlékek, templomok, könyvtárak, kiállítások megtekintése volt.

Elnökségi ülést kétszer tartottunk, 2017.

szeptember 27-én és 2018. január 22-én.

Saját programként szerveztük 2017. második félévében október 2-án a *Tradíció és innováció. Muzeális gyűjteményeink helyzete, állapota, feldolgozottsága, digitalizálása* című régikönyves **konferenciát** – melynek a FSZEK adott otthont –, az Országos Könyvtári Napok 2017, Csak tiszta forrásból! programjai közé illeszkedve. November 30-án a könyvtárósszakmában először foglalkoztunk az adatvédelemmel az „... és minden módon számon tartanak” (Kosztolányi Dezső) Barát vagy ellenség az információs kommunikációs technológia? című **szakmai napon**, a Sapientia Főiskolán. 2018. április 11-én a Ráday Gyűjteményben folytatódott *Habent sua fata libelli II.* – régikönyves **szakmai programunk**.

Tihany és Kismaros után a érdeklődés hiányában elmaradt 2018. májusban a bakonybéli Szent Mauriciusz Monostorban tervezett **Minőségbiztosítás III. Konfliktuskezelés** című **tréning**.

Szomszédolás című program-sorozatunk **közös kiállítás-látogatással bővült**. 2017. október 25-én szerveztük meg a **Reformáció Éve – Menjünk együtt kiállításra** programot, melyen az

Evangélikus Országos Múzeum *Luther öröksége*, és a Magyar Nemzeti Múzeum: *Igeidők* című kiállítását néztük meg közösen. November 8-án a

Ráday Gyűjtemény Bibliamúzeumába, valamint a PPKE HTK Könyvtárába és a Pálos Könyvtárba látogattunk. 2018. február 22-én a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Központi Könyvtárát és a Magyar Táncművészeti Egyetem Vályi Rózi Könyvtárát kerestük fel. 2018. március 1-jén újjáéledt a *Vendégünk* című programunk, melyen a Magyar Egyházi Levéltárosok Egyesületét és az Egyházi Múzeumok Egyesületét láttuk vendégül.

Külföldi kapcsolatainkról szeretném elmondani, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan Bálint Ágnes vett részt a *BETH* (Bibliothèques Européennes de Théologie) éves találkozásán, 2017. szeptember 9. és 13. között, Zágrábban. A kolléganő nemcsak a debreceni Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárát és Teológiai Szakkönyvtárát képviselte, mely könyvtár önállóan is tagja a BETH-nek, hanem egyesületünket is. Örömmel jelentem, hogy a következő, 47., 2018. szeptember 8. és 12. között Nürnbergbe szervezett éves összejövetelen az EKÉ-t Mészáros Kornélia, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának vezetője képviseli, és részt vesz Bálint Ágnes is, aki gyakorlottabb kollégaként, az EKE elnökségi tagjaként segítségére lesz az ifjú kolléganőnek.

Rátérve a más könyvtárak, szervezetek, társulások által szervezett programokra, a *CERL*-l folytatjuk a beszámolót. A CERL (Consortium of European Research Libraries) az Európai Kutatókönyvtárak Konzorciuma, melynek 279 tagja van világszerte. A magyarországi egyházi könyvtárak közül cca. 15 úgy nevezett „klaszterbe” tömörülve, a „single membership”-pel rendelkező OSZK-n keresztül vesz részt a projektben. Az OSZK 2018. április 23-án konzultációt szervezett, melyen aktívabb részvételre hívta az MTA KIK-et, az ELTE Könyvtárát, és az eddigi „cluster” helyett nagyobb szerepvállalásra az egyházi könyvtárakat. Az áprilisi megbeszélésen egyesületünkől az elnök, Ásványi Ilona, Baranya Péter, az elnökség tagja és Oláh Róbert, a debreceni Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár régikönyves munkatársa vett részt. Az

elnök bejelentette a konzultáción, hogy az EKE elnöksége Oláh Róbertet delegálja az EKE részéről, hogy a CERL-ügyekben belföldön összefogja és külföldön képviselje az egyházi könyvtárakat. A CERL következő összejövetele 2018. szeptemberében lesz, Velencében. Ahogy azt Oláh Róbert az érintett könyvtáraknak küldött összefoglalójában is hangsúlyozta, az egyházi könyvtáraktól elsősorban nem anyagi hozzájárulást vár a CERL, hanem a nálunk őrzött írott és nyomtatott muzeális dokumentumokról készült digitális rekordok felajánlását a CERL közös adatbázisa részére.

Visszatérve, kronologikusan egyesületünknek a *más intézmények és egyesületek által szervezett programok*on való részvételére: 2017. július 5-7-ig az MKE 49., *Az élet minősége – könyvtárosok a társadalomért* címmel megrendezett *Vándorgyűlésén*, Miskolcon az EKE elnökségéből Kührner Éva, Török Beáta vett részt. Jelen volt Mészáros Kornélia is, aki átvehette a Kovács Máté Alapítvány által adományozott *Az év fiatal könyvtárosa díjat*. Pályamunkájának címe: *Megőrzés és megosztás egyházi környezetben. A Magyarországi Evangélikus Egyház gyűjteményeinek digitalizálási projektje a reformáció kezdetének 500. évfordulójára készülve*. Örömmel jegyzem meg, hogy 2017-ben *Hubert Gabriellát* – az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóját – a Károli Gáspár-díj *kitüntettjei* között köszönhetjük. A díj azoknak a kiemelkedő személyiségeknek az elismerésére adományozható, akik a hittudományok terén, illetve a magyar vallási irodalomban és vallási életben kiemelkedőt alkottak, munkásságukkal gazdagították a magyar tudományos életet. Ezt a kitüntetést 2016-ban *G. Szabó Botond* – a debreceni Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtár igazgatója – is megkapta. *(Az elnök részletesen tájékoztatta a közgyűlést, hogy milyen más intézmények, szervezetek rendezvényén volt jelen az EKE, ezek közül csak néhányat ismertetünk itt.)* (...) Október 16-án az OSZK szervezte *A reformáció könyvespolca. Reprezentatív kiadványok Magyarországon a reformáció korából* című *konferencián* levezető

elnök és előadó volt H. Hubert Gabriella, részt vett Berecz Ágnes az elnökségből. (...) Október 17-18. az Egyházi Muzeológusok Egyesülete (EME) és az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ őszi szakmai konferenciáján, melynek a Pécsi Püspökség adott helyet Balogh Kriszta, az EME titkára, az Evangélikus Országos Gyűjtemény Evangélikus Országos Könyvtár vezetője képviselte egyesületünket. November 13-án a Kovács Máté Alapítvány **ünnepi kuratóriumi ülésén** az MTA KIK-ban előadást tartott *Az év fiatal könyvtárosa* pályázat idei alapítványi különdíjasa, Mészáros Kornélia, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának vezetője. November 21-én az MKE Tudományos Szakkönyvtári Szekció (MKE TSZSZ) szervezte *Hogyan tovább szakkönyvtárak? megbeszélésen* Ásványi Ilona elnök vett részt. A **kerekasztal** további tagjai Fülöp Ágnes, az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtárak Tagozata vezetője és Nagy Zsuzsanna, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma elnöke voltak. Jelen volt Török Beáta EKE elnökségi tag, a Sapientia Főiskola könyvtárának vezetője, aki az MKE TSZSZ elnökségi tagja is. (...) Március 6-án a **III. Szakkönyvtári seregszemlén** a KSH Keleti Károly-termében meghívott előadóként szerepelt Mészáros Kornélia, mint a 2017. év ifjú könyvtárosa. Jelen voltak még Ásványi Ilona, elnök, aki egy **villáminterjúban** beszélt az egyházi könyvtárakról, valamint Török Beáta és Tamási Balázs. Március 14-én az MKE szervezte *Újra a könyvtárosok szakmai kompetenciáiról: kihívások és megoldások nemzetközi konferencián* előadást tartott Mészáros Kornélia *Hitetekhez ragasztatok tudományt: könyvtáros kompetenciák a XXI. század egyházi felsőoktatásában* címmel, részt vett Ásványi Ilona elnök is. A 2018. március 20-i KI szervezte *Személyes adatok védelme a könyvtárakban, összhangban az Európai Unió új jogszabályával műhelynapon* szintén Ásványi Ilona elnök vett részt. (...)

Egyesületünk különböző **országos szakmai ügyekben** is részt vállalt, így 2017 májusában a KI felkérte az EKÉ-t részvételre egy, a nyilvános

könyvtárak minőségi kritériumairól szóló jogszabály változásaival kapcsolatos munkaanyag (szakmai javaslat) előkészítésére, véleményezésére. A munkában Ásványi Ilona elnök, Kövécsek Ildikó titkár és Baranya Péter elnökségi tag vett részt. 2017 utolsó negyedévében folytatódott és ebben az évben be is fejeződött a **nyilvános egyházi könyvtárak szakértői vizsgálata.** A 2017. szeptember 14-én, az OIK-ban szervezett országos szakértői értekezlet után megtörténtek a vizsgálatok, melyeket az elmúlt évekhez hasonlóan Ásványi Ilona, Baranya Péter és Kövécsek Ildikó szakértők végeztek. 2017. november 14. és 17. között a KSH Könyvtára **továbbképzést – előadások, brainstorming, műhelymunka – szervezett a könyvtári statisztika témában.** Az EKÉ-ből Bán Magdolna, a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára vezetője és Baranya Péter vettek részt. A munka 2018. márciusban folytatódott, amikor is egy **EKE-munkacsoport kidolgozott** a 2020-ban megváltozó könyvtári statisztikai kérdőívhez egy a muzeális gyűjteményekre vonatkozó bekezdést, és **elküldte** a 2017. novemberi munkát összefogó Rózsa Dávid KSH Könyvtár igazgató helyettesének, aki azóta már a könyvtár főigazgatója. A munkacsoport tagjai Bán Magdolna, Baranya Péter, Kövécsek Ildikó, Ásványi Ilona voltak. A statisztikai kérdőív 2019-ben változik meg, a tervek szerint a muzeális anyagról három évente kell majd jelenetünk. 2018. június elején a KI Ásványi Ilona elnököt kérte fel, hogy szakértőként, a minisztert képviselve vegyen részt a 2018-ban meghirdetett **Minősített Könyvtár cím – Könyvtári Minőségi Díj pályázatok helyszíni vizsgálatában.** (...) Ásványi Ilona elnök immár második éve vesz részt miniszteri felkérésre a **Szinnyei József-díj** odaítélését előkészítő javaslattevő bizottság munkájában. (...)

2017 októberében a minisztérium három alkalommal kérte fel az EKÉ-t **jogszabálytervezetek véleményezésére:** Az egyes kulturális rendeletekről szóló ún. „salátatörvényt” mely 9 jogszabályt foglalt magába. (...) Továbbá a **közalkalmazottak jogállásáról szóló**

1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére című 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet módosításáról szóló tervezetet, valamint az Egyes kulturális és sporttárgyú törvények módosításáról szóló anyagot. (...) 2018. januárban kaptuk meg véleményezésre a *Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia akciótervi szintű feladatainak megvalósításáról (2018-2020) és a jogszabályi környezet felülvizsgálatáról* szóló anyagot. (Az elnök köszönetet mondott azoknak, akik a saját programok szervezésében, lebonyolításában segítettek és azoknak, akik más intézmények, szervezetek rendezvényein részt vettek, képviselve az egyesületet.)

Az egyesület egyéb, **nem programszerű tevékenysége:** A szokásos periodicitással jelent meg az **EKE Hírlevél:** 2017. júliusban, októberben, decemberben, 2018. márciusban és most a közgyűlésre. Folyamatosan gondoztuk a **honlapot** és a **facebook**-ot. (Az elnök köszönetet mondott a Hírlevél pontos, igényes szerkesztéséért, rendszeres megjelenéséért, a levelezőlista gondozásáért a honlap és a facebook frissítéséért.)

2017. második félévében elvégeztünk egy **elégedettségmérést** a tagság körében. A felmérés eredményét közzétettük az EKE honlapján: <https://www.eke.hu/elegedettsegmeres>. Még 2017-

ben vetettük fel egy **EKÖ-TÁR** tervét, melyben az egyházi könyvtárosok publikációit szeretnénk volna közzétenni az EKE honlapján. A tervezés-szervezés során, konstruktív vitaként merült fel elsősorban az egyházi felsőoktatási könyvtárakban dolgozó kollégák, valamint az elnökség tagjai között, hogy egy ilyen bibliográfia hogyan illeszkedik az MTMT-hez, nem a spanyolviaszt találtuk-e fel, és nem feleslegesen – esetleg duplán – dolgoznánk-e. A konszenzusos megoldás az lett, hogy érdemes lenne egy ilyen adatbázist létrehozni azok számára, akik publikálnak, de nem kapcsolódnak egy oktatási vagy kutatóintézményhez, így nem vagy nehezebben érik el az MTMT-t. Az EKÖ-TÁR tartalmilag készen van, az informatikai-technikai megvalósítás folyamatban.

Szeretném jelezni, hogy minden munkánkat adminisztráltuk, a dokumentumokat iktattuk az irattárba, az anyagot bárkinek joga van megtekinteni.

Kedves Kollégák!

Ismételten köszönöm a bizalmat, mellyel a Közgyűlés 2016-ban az egyesület elnökévé választott!

Köszönök minden segítséget, támogatást!

Kérem, értékeljék az egész egyesület és benne az elnök munkájáról szóló beszámolómat.

Ásványi Ilona

EKE elnök

TITKÁRI BESZÁMOLÓ AZ ELMÚLT ÉVRŐL

Beszámolóm a múlt évi közgyűlés óta eltelt időt foglalja össze: munkámat az előző évhez hasonlóan végeztem.

Egyes feladatok nem jelentettek újat, hiszen *programjaink szervezése* – Szomszédolások, Szakmai napok – tavaly is feladatot jelentettek. A programok előkészítése, a jelentkezések összegyűjtése, és a rendezvény lebonyolítása tették ki munkám egy részét. A megvalósult programokról az elnöki beszámolóban részletesen hallhattunk, ezért csak egy-egy emlékeztető

eseményt szeretnék kiemelni.

A Szomszédolások az őszi és tavaszi időszakban jó hangulatban teltek, a civil könyvtárakból érkező kollégák kedvező benyomást szereztek. Azért tartom ezt fontosnak, mert ők tudják az Egyesülést, az egyházi könyvtárosok jó hírét vinni, és gondolkodni programjainkra úgy, mint szakmai és lelki szempontból tartalmas, töltetkező élményekre. Ilyen alkalom volt a februári Szomszédolás, amikor a Zeneművészeti Egyetemet és a Táncművészeti

Egyetem Könyvtárát látogattuk meg. Mindenkinél maradandó emléket adott. Az ősszel megrendezett régi könyves napon, majd a november végi adatvédelemmel foglalkozó szakmai napon sokan vettek részt. Érezhető volt a hallgatóság figyelme, amelyvel az előadásokat követték.

A tavaszi régi könyves programon az egyházi könyvtárakban megvalósuló projekteket ismerhettük meg.

A Vendégünk című programon jó volt látni a társszervezetek erősségeit, és érdekes volt hallani hasonló problémáikról, útkeresésükről.

A programokat befogadó, vendéglátó intézményeknek köszönöm az előkészítést, a segítséget, azt, hogy mindenhol szívélyesen fogadták az érkezőket.

A munkám másik részét a pályázati teendők elvégzése jelentette. Tavasszal a Nemzeti Kulturális Alap felhívására pályázatot készítettünk a jövő

évi konferencia megszervezésének támogatására. Az eredményt még várjuk. A mostani konferenciára tavaly pályáztunk és nyertünk – ennek elszámolását júliusban készítjük és nyújtjuk be.

Az elmúlt időszak a jelen konferencia szervezésével telt, házigazdáinkkal együtt igyekeztünk mindent előkészíteni.

Beszámolómat József Attila 1935-ben lejegyzett szavaival zárom: „*dolgozni csak pontosan, szépen, / ahogy a csillag megy az égen, / úgy érdemes.*” – Ha ezt a mindennapokban néha nem is sikerül maradéktalanul megvalósítani, az igyekezet és az akarat megvan.

Végül szeretném megköszönni mindenki munkáját, aki segítette titkári teendőimet.

Bízom, benne, hogy beszámolómat a Közgyűlés elfogadja!

Kövécse Ildikó
EKE titkár

KAMARÁSI BESZÁMOLÓ AZ ELMÚLT ÉVRŐL

Tisztelt Közgyűlés, kedves Kollégák!

Kamarási beszámoló az előző évekhez hasonlóan két részre osztható. A pénzügyi zárások a naptári év befejeztével történnek, így **beszámoló első része** a 2017. év pénzügyi adatait tartalmazza.

Ezen adatokat a tagkönyvtárak képviselői a közgyűlés előtt kiosztott anyagban írásban is megkapták.

2017-ben is bevételeink alapját az éves tagdíjak alkották, amihez még három nyertes, illetve meghívásos pályázat összege érkezett. A két meghívásos pályázat összegét működésre kaptuk, míg a nyertes pályázatunk mostani konferenciánk költségeire fordítandó.

A 2017 folyamán **befolyt** három tételből az egyik működési támogatás keresztfelvétele – azaz a 2016. és 2017. év kiadásait fedezte –, míg a konferenciára nyert összeg 2018-ra vonatkozik, így

a közel 2m forintból ténylegesen csak 608e Ft volt az, ami a 2017. év pénzügyi adataihoz hozzájárult.

Ugyanígy **kiadásaink** is az elmúlt évekhez hasonlóan alakultak: konferenciaköltségeket, a közös-katalógus fenntartását és honlap fejlesztését, továbbá ezekhez képest csekély mértékben mindennapi kiadásainkat tartalmazták.

Míndezen számokban:

- 2017. évi bevétel: **4.479e Ft**
- 2017. évi kiadás: **3.864e Ft**

Végül abbéli örömet szeretném kifejezni, hogy a tagdíjakat túlnyomórészt mindenkinél sikerült fizetési határidőn belül teljesíteni. Többé-kevésbé ugyanez áll a konferenciadíjak befizetésére is.

Kérem jelentésem elfogadását.

Orosz Anna
EKE kamarás

KÖZGYŰLÉS ÉS KONFERENCIA NYÍREGYHÁZÁN

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (EKE) 2018. június 25. és 27. között Nyíregyházán tartotta idei összejövetelét. A találkozót házigazdájára nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola és annak Könyvtára volt.

Örömmel hallottam tavaly decemberben, hogy az idei összejövetelünk Nyíregyházán lesz, még soha ezelőtt nem jártam ebben a városban. A tavaszi szakmai napon Kührner Éva, a szervezők, házigazdák egyike motiváló előadása és szíves invitálása után várokozással tekintettem az újbóli találkozásra. Sajnálom, hogy a rendszeresen résztvevő kollégák közül sokakat visszatartott a távolság. „Mély megrendüléssel” konstatáltam, hogy bizony már én sem a legfiatalabbak közé tartozom, hiszen nagyon sok új, ifjú kolléga jött el közénk az idén. Volt, akivel most találkoztunk először, hiszen nem olyan régen került egyházi könyvtárba.

A városközpontban lévő evangélikus gimnázium internátusában szálltunk meg, egy bő 10 perces sétával érhattük el a főiskolát, ahol a szakmai programok zajlottak. Vannak, akik saját gyűjteményükben lévő sok elfoglaltság miatt nem tudnak szakmai napokon, „Szomszédoláson” részt venni, azok számára a régi „harcostársakkal” való találkozások és beszélgetések a legüdítőbbek. Örülök, hogy nekem az idén sok ilyenben volt részem, és akár késő estebe nyúlóan is tudtunk jól beszélgetni, egymásra figyelni.

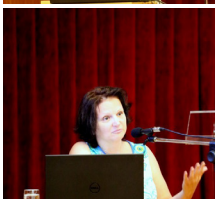
A közgyűlés mint mindig, feszes és informatív volt. A megjelenteket Véghseő Tamás, a főiskola rektora köszöntötte, a közös imádság után elnökünk, Ásványi Ilona üdvözölte a résztvevőket. Először – legfontosabb programként – az elnök, a titkár és a kamarás, valamint a felügyelőbizottság éves beszámolója következett, majd az egyesületet vagy annak tagjait érintő intézményi és személyi változásokról esett szó. Az Egyesülés tiszteletbeli tagjává fogadta régi kedves kollégánkat, egykori vendéglátónkat Szabó Irént, a Sárospataki Római Katolikus Gyűjtemény korábbi vezetőjét, és pártoló taggá Fogarassy Zoltán kollégát, a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziuma könyvtárosát. Az elnök felhívta a figyelmet arra, hogy 2019-ben az egyesület 25 éves jubileumát Esztergomban ünnepeljük, mely egyben a következő közgyűlés helyszíne lesz.

Ezt követően megnéztük házigazdáink „birodalmát”, majd egy rövid készülődés után – rendhagyó módon – az ökumenikus istentisztelet a Szent Efrém férfikórus koncertje volt a Szent Miklós Görögkatolikus Székesegyházban. Kocsis Fülöp érsek-metropolita és Szocska A. Ábel püspök házigazdaként nagyon kedvesen, barátságosan köszöntötték a vendégeket a koncertet követő fogadáson. A második nap délelőttjén tartalmas és érdekes előadásokat hallgathattunk a „Megújulunk-megmaradunk I. Muzeális gyűj-

temények – modern kihívások, avagy a könyvtár, könyvtáros, könyvtárosság identitásváltozás” címmel meghirdetett konferencián. Az előadások anyaga elérhető egyesületünk honlapján, ajánlom mindenki figyelmébe. Egyesületünk jelenleg 62 tagkönyvtárat számlál, amelyből 41 képviseltette magát. Ez nem rossz arány, de bizakodunk, hogy jövőre Esztergomban még többen lehetünk majd együtt. Köszönjük a szervezőknek, a házigazdáknak a sok munkát és törődést, jó, hogy végre a nyíregyházi görögkatolikusok közé mehettünk, megismerhettük az Ő világukat.

A második nap délutánján autóbusszal kiránduláson vettünk részt. Vendéglátóink jó érzékkel a Bereg legszebb részein kalauzoltak bennünket, nem volt közülünk senki, akiben érzelmi szálak ne mozdultak volna meg valamennyi helyszínen. Sorrendben: Máriapócs, Nyírbátor, Tákos és Csaroda templomait tekintettük meg.

Számomra Tákos volt a legemlékezetesebb helyszín, hiszen először jártam itt. A híradásokból hallva tudtam, hogy a 2001-es árvíz hatalmas pusztítást végzett a faluban. Tákos kormányzati segítséggel szinte teljesen újjáépítették. Másfél évtizedes távolságból saját szemünkkel láthattuk, hogy az új épületek remekül illeszkednek a környezetbe. A falu kis református temploma pedig maga a csoda, ahogyan a helyiek hívják: a „mezitlábas Notre Dame”! A népi barokk stílusú, zsindelellyel fedett református templomot 1766-ban építették. A templom földje döngölt agyag, páratlan szépségű faragott, festett bútorzata és festett kazettás mennyezete a 18. században készült. A templomot fából és sárból, vagyis pa-

ticsból építették, mint a fecske a fészket, az idő tájt, amikor Mária Terézia előírása megtagadta a követ és a téglát a reformáció híveitől. A festett fakazettás mennyezete, szószéke, karzata adja az igazi értékét, s emelte hírnévre. A festett mennyezeten a kései reneszánsz virágos-gránátalmás úrhímezésre emlékeztető motívumkincse fedezhető fel, a díszítések tengelyesen szimmetrikusak. A templom mellett **tizenhat méter magas fatorony** áll szoknyával, galériával és vízcsendesítővel. Különös a templom megvilágítása: az ablakok napkelettől déli irányba találhatóak a falon, és így a fény körbejár. A Nap utolsó sugarai pedig az egészen keresztvilágítanak.

Tákos a növénymotívumokat őrző beregi hímezés egyik központja. A beregi keresztaszemes hímezés jellemző motívumai a tulipán, szarvas, színekben a piros és a kék. Mindezt megcsodálhattuk a szószék és az úrasztala borításán is. A templom ikertestvére a határon túl, Kárpátalján, Csetfalván található.

Harmadik nap folytatódott a *Megújulunk – megmaradunk II.* című program, *Muzeális gyűjtemények – modern kihívások az egyházi gyűjteményekben* témával. Először H. Hubert Gabriella (Evangelikus Országos Gyűjtemény) az *Intézményi-szervezeti kultúra kialakítása az Evangelikus Országos Gyűjteményben* címmel tartott előadást, majd Bán Magdolna (Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára) beszélt a *Könyvtári statisztika várható változásairól* és Baranya Péter (Piarista Központi Könyvtár) az *adatvédelmi rendeletről (GDPR)*. Utánuk Oláh Róbert (Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és

Teológiai Szakkönyvtár) ismertette a könyvtárakban készülő RMK-katalógussal (Régi Magyar Könyvek) kapcsolatos munkákat, végül Kühner Éva (Szent Atanáz Görögkatolikus Hit tudományi Főiskola) szolt a teológiai tartalmú folyóiratok analitikus feltárásának szükségességéről és gyakorlatáról az egyházi könyvtárakban.

Az előadások közül számomra Borbély Mária: *Könyvtáros szerepek a gyorsan változó globális információs környezetben* című előadása volt emlékezetes, különösen az egyházi könyvtárosokat érintve. „Az egyházi könyvtárosok ugyan szembenéztek a kutatás területén jelentkező változásokkal, de nekik nem kellett olyan gyorsan elmozdulniuk online irányba, mint ahogyan azt másoknak kellett tenniük. A teológiai tudományterületén működő kiadók közismerten lassúak a kutatási anyagok online formában történő kiadásában.” Szimpatikus volt a **személyi könyvtáros felvetése**, amit mi már – ha nem is tudatosan – évtizedek óta gyakorolunk a legtöbb egyházi könyvtárban. „Ha van olyan könyvtári környezet, ahová a leginkább való a személyi könyvtáros, az az egyházi könyvtárak köre. Az egyházi könyvtárakban a könyvtárosok a pásztorai azoknak, akik szeretnék megtudni és megosztani az igazságot”.

Nagy várakozással hallgattam Hubert Gabriellát, aki a fizikailag és szervezeti egységében is megújuló Evangélikus Országos Gyűjteményt mutatta be. Többek között megismerhettük új,

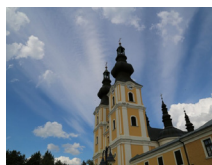
mutató szórólapjukat, amely már az egységes „brand” szellemében készült. (Ennek fontosságáról még csak elméletben hallottunk 2013-ban, a pápai közgyűlésen).

Érzésem szerint a legnagyobb megosztottságot Tóthné Hegyi Judit: *Új utakon; menedzsment, intézményi kultúra, önismeret, vezetőfejlesztés, coaching, mentálhigiéné helye a könyvtárban* című előadása keltette, amely a coaching-szemléletű vezetésről, konfliktuskezelésről, szervezeti kultúráról beszélt. Talán az üzleti világból ismerős fogalmak idegenül hangoztak füleinknek, de tény, hogy meg kell ismernünk különböző eredményes módszereket a munkahelyi konfliktusok elkerülésére, illetve kezelésére.

A hűvös, esős idő ellenére többen maradtunk még a délutáni templom látogatáson Nyíregyházán, melyen a református, a görögkatolikus, az evangélikus és a római katolikus templomot és a zsinagógát kerestük fel, betekintést nyerve e történelmi közösségek múltjába és jelenébe.

Köszönet illeti a szervezőket, szíves vendéglátóinkat, kiváló szakmai előadóinkat, az épületes beszélgetéseket és vitákat folytatjuk jövőre! Soli Deo Gloria!

Bán Magdolna
Kecskeméti Református Egyházközség
Könyvtára és Levéltára
és Kovácsné Pázmándi Ágnes
Dunamelléki Református
Egyházkerület Ráday Könyvtára

PANNONIA REFORMATA – ÉLŐ TEMPLOM MÚZEUM

A keresztyén értékek átadásának szolgálatában

Örömmel és Isten iránt érzett végtelen hálával számolhatunk be arról, hogy 2018. május 11-én megnyitotta kapuit a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek keretein belül a Pannonia Reformata Múzeum, valamint a Pannonia Reformata Kávézó és Vinotéka.

A Türelmi Rendelet idején épült református Ótemplomba megálmodott hitvalló kiállításunk szakít a hagyományos tárlatok felépítésével, örök érvényű, ma is aktuális gondolatfelvetéseivel aktív részvételre hív kicsiket és nagyokat egyaránt. Élő templom-múzeumunk igazi kuriózumnak számít a hazai múzeumi palettán. Ma, amikor a szakma azt hirdeti, hogy a „múzeumok templomszerűsége leomolni látszik”, mi, dunántúli reformátusok a templomtérben hoztuk létre a „*Hajlék az örökkévalóságban*” címet viselő formabontó tárlatunkat.

Formabontó maga a helyszín és a belső tér tekintetében, hiszen egyszerre ad helyet a bibliai vezérfonalra felfűzött kiállításnak, istentiszteleteknek, konferenciáknak, esküvőknek, koncerteknek, közösségi eseményeknek. Formabontó maga a kiállítás koncepciója is, mely Köntös László gyűjteményi igazgató alapötlete nyomán magát a keresztyén üzenetet közvetíti, melynek napjainkban különösen fontos hangot adni. Formabontó a kiállítási tematika többszintű bemutatása is: teológia (Köntös László), vallási néprajz, kegyességtörténet (dr. S. Lackovits Emőke), valamint a múzeumpedagógia és interaktív megoldások (Halászné Kapcsándi Szilvia) találkozása. Modern és hagyományos elemeket ötvözve, egyszerre szólít meg kisgyermeket, felnőtteket, teológusokat, időseket és fiatalokat egyaránt. Azt mutatja be a hozzánk érkező látogatóknak, hogy hitünk tartal-

Q * R PANNONIA REFORMATA

ma évszázadok óta ugyanaz, ugyanabban a hitben élünk ma is, mint amiben éltek eleink. Nemes szolgálat a miénk, hiszen olyan embereket, fiatalokat, gyermekeket tudunk megszólítani a rendhagyó múzeumi közegben, akik egyébként sosem kerültek még kapcsolatba a templommal, a hitélettel, Istennel.

A különleges épületegyüttes pincéjében méltó helyre került a „*Hori titkai*” egyiptomi koporsó és múmia kiállításunk is, mely új audiovizuális eszközökkel, látványos arckonstrukcióval kiegészülve szintén igazi kuriózumnak számít.

Az egykori parókiaépület emeletén kialakított időszaki kiállítóterünk lehetőséget biztosít arra, hogy folyamatosan megújulhassunk, különböző művészeknek, művészeti ágaknak, biztossítsunk bemutatkozási lehetőséget. Látogatóink öröme elsőként Rembrandt bibliai témájú rézkarcai láthatóak október végig.

Patinás épületegyüttesünk hangulatos kávézójában és vinotékájában különleges kávéspecialitásokkal, ínycsiklandozó, helyben sült süttikkel, zamatos borokkal várjuk a hozzánk betérő vendégeket.

Örömmel mondhatjuk, hogy a Pannonia Reformata Múzeum különleges tárlataival, szolgáltatásaival, kézműves alkotóműhelyével akár egy egész napos kirándulásra is alkalmas hely. Igény esetén egy református emléksétával kiegészítve egyszerre nyújt kikapcsolódást, esztétikai és múzeumi élményt, lelki feltöltődést.

Szeretettel hívunk és várunk minden kedves Kolégát és Látogatót!

*Halászné Kapcsándi Szilvia
Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei*

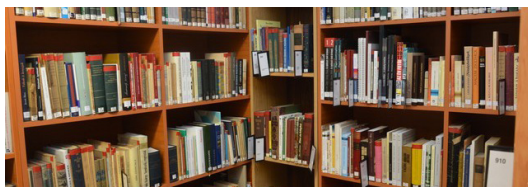
ÚJRA MEGNYÍLT A SZENT MÁRTON KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

A Szent Márton Kölcsönkönyvtár 2018. június 8-án újra megnyitotta kapuit. A régi kanonok házában, a Szily János u. 5. szám alatt várja régi és új olvasóit.

A megnyitó ünnepségen Dr. Perger Gyula, a Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont igazgatója elmondta, hogy a szombathelyi egyházmegye főpapjainak mindig is fontos volt, hogy székhelyeiken könyvtárakat működtessenek. Mikes János püspök főpapi könyvtára kialakítása után döntött úgy, hogy az egyházmegye papjai számára is létrehoz egy bibliotékát. Olyat, amiből kölcsönözni is lehet. 1930. november 11-én nyílt meg a Szent Márton Papi Kölcsönkönyvtár a Holán Ernő utca 2. szám alatt. A püspök úr papjainak küldött körlevelében leírja: a „kölcsönkönyvtárban kezdetnek körülbelül 1500 kötetet fogtok találni. Egytől egyig válogatott munka, mely minden papnak hasznos olvasmányt fog nyújtani (...) A könyvtár könyveinek jegyzékét eljuttatom Hozzatok.” Akkoriban a könyvtár elsőrangú kölcsönzőhelynek számított. Volt könyvtárhasználati szabályzata, mely rendelkezett többek között a beiratkozási

díjról és az egy alkalommal kölcsönözhető kötetek számáról is. Dr. Géfin Gyula egyháztörténész, a Püspöki Könyvtár igazgatója összeállította a Szombathelyi Papi Kölcsönkönyvtár katalógusát 1930-ban, majd munkája nyomán elkészült a Szent Márton Kölcsönkönyvtár címjegyzéke 1935. évi és a Szent Márton Kölcsönkönyvtár címjegyzéke II. 1936-1939. évi nyomtatott formája is. Az 1949/1950-ben kezdődő államosítás következtében a könyvtár állományát áthordták a püspöki palotába. A rendszerváltás után dr. Konkoly István akkori megyéspüspök kezdeményezésére több egykor meglévő intézményt újjáélesztettek. Az állomány rendszerezése után, 1996. november 16-án nyílt meg ismét a Kölcsönkönyvtár a Püspökbazárban. A könyvtár működtetése 2008-ban az Egyházmegyei Könyvtár feladatköréhez került, 2010-től a Brenner János Kollégium alagsora adott otthont az állománynak. A kollégium helyigénye és a könyvtár jobb megközelíthetősége miatt új helyszínben kellett gondolkodni, így került mostani helyére e nagy múltú intézmény.

Dr. Székely János megyéspüspök köszöntőjé-

ben rámutatott: „az ember szellemi életének, de Isten és ember kapcsolatának is fontos eleme az írás, olvasás. Az olvasás egy találkozás, ahol tanítanak minket az előző nemzedékek szentjei, bölcsei. A könyv más dolgot tud, mint a digitális információhordozó. Van benne nyugalom, béke, kézzel vehető, bele is lehet írni a lapokra, könnyen vissza tudok dolgozni keresni. És a könyv mögött van egy arc, aki írta.”

Püspök atya köszöntője után megáldotta az intézményt.

A Szent Márton Kölsönkönyvtárát minden héten kedden és szerdán 10 és 12 óra valamint 13 és 18 óra között lehet felkeresni. A közel 6000 kötetet és különböző folyóiratokat tartalmazó gyűjteménybe ingyenes a beiratkozás. A kölsönkönyvtárban egyelőre csak a cédulakataló-

gust lehet igénybe venni, de reményeink szerint nemsokára már az online katalógus is használható olvasóink. Sokáig csak hagyatékokból és ajándékokból történt a könyvtár gyarapítása, az utóbbi években azonban a Márai-programoknak köszönhetően állományunk több új kötettel is gazdagodott. Gyűjteményünk segíti a Győri Hit tudományi Főiskola Szombathelyi Képzési Központja hallgatóinak tanulmányát is.

Reméljük, hogy ezen a szép, könnyen megközelíthető helyen még többen fognak betérni hozzánk.

*Rónainé Magyar Krisztina
Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár
A fotókat Molnár Péter
és Pálinger Réka készítette.*

NYÜZSGŐ ÉJSZAKA AZ ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁRBAN

Először alkalommal csatlakozott a Múzeumok Éjszakája rendezvényhez az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár. A 2017 májusában ünnepélyes keretek közt átadott múzeumi terek, valamint a látogatóktól eddig elzárt udvar megannyi érdekességgel várta a vendégeket. A zsúfolásig megtelt tárlatvezetések – amelyeket Szalai Katalin és M. Horváth Mária tartott – bemutatásra került a Bibliotheca (<http://bibliotheca.hu/>) története, a hazánkban található legrégebbi ősnymtatványok, a lövöldi corvina, a Szalkai-kódex, a Fugger-gyűjtemény, a Majer-gyűjtemény, láncos könyvek, valamint Magyarország legnagyobb kódexe, a Bakócz-graduálé. A közel ezer gregorián tételt tartalmazó graduálé hanganyagából készült válogatás CD-t (<http://bibliotheca.hu/kiadvanyaink/index.html>) a rendezvény alatt is megvásárolhatták a látogatók.

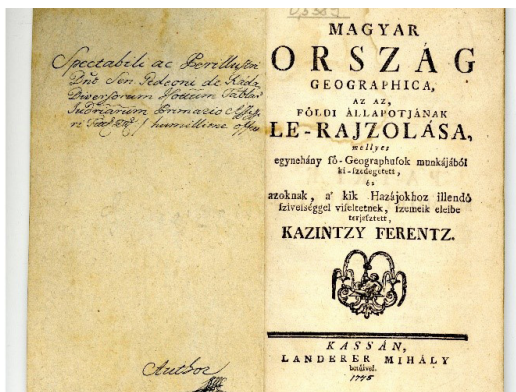

Óriási érdeklődés övezte a múzeumi játékot és öröm volt nézni, ahogy gyermekek és felnőttek egyaránt megoldják a játékos és informatív feladatokat; a sikeres kitöltők természetesen ajándékot kaptak. A kapualj és az udvar falain kódexek felnagyított oldalait lehetett szemügyre venni, a filagóriában a legkisebbek címereket és iniciálékát színezhettek, miközben felnőtt látogatóink a könyv készítését és a könyvtár történetét bemutató vetítést tekinthették meg. Az éjszakát még különlegesebbé tették a színes lámpások, az udvari fények és a díszvilágításban pompázó Főszékesegyház.

*Réti Linda
Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár*

MŰZEUMOK ÉJSZAKÁJA A RÁDAY GYŰJTEMÉNYBEN

A Múzeumok Éjszakája már komoly múlt-Ara tekint vissza a Ráday Gyűjteményben, idén már 9. alkalommal csatlakoztunk a rendezvénysorozathoz. Régebben „csak” a műemlék-könyvtárak mutattuk meg, most betekintheettek látogatóink a kulisszák mögé. Mivel hozzánk a jól értesült inycenek térnek be a Nemzeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum közötti útvonalon, ezért már egy ideje a felújított, modern Bibliamúzeum értékei mellett újdonságokkal, ritkaságokkal, időszaki kiállítással készültünk, tematikus vezetéssel színesítettük a palettát a

Családok Évében.

A Könyvtár három előadással és egy kiállítással várta a látogatókat: Bíró Gyöngyi régi könyves könyvtáros *A Ráday-család és a bibliofília, avagy érdemes-e könyveket gyűjteni?* címmel mutatta be Ráday Pál és Gedeon munkásságát, könyvritkaságokat, igazi unikumokat, hogy a hallgató könnyen eldönthesse: igen, érdemes könyveket gyűjteni. Két kötet a bemutatottakból: Ébresztő kakasszó... [Lócse], 1707. Petri Kata ajándékozta Kajali Klárának, Ráday Pál feleségének. Unikum példány. A másik: Kazinczy Ferenc:

Magyar ország geographica... Kassa, [1755]. A szerző első nyomtatásban megjelent művét édesapja emlékének ajánlotta. A kötet első részében az ország földrajzi helyzetének leírását olvashatjuk, majd egy rövid hegy- és vízrajzi fejezet után részletesen bemutatja az egyes vármegyéket és pontokba szedve a hozzájuk tartozó fontosabb városokat. A vármegyék ismertetését rimelő sorokkal vezeti be. A kis munka második része Magyarország „polgári állapotát”, alkotmányát tárgyalja: szól a királyról, a nemesekről és az ország egyéb lakóiról, bemutatja az államszervezetet, az egyes helységtípusokat és városfajtákat, majd a vallások ismertetése következik. A könyv

Magyarország címerének leírásával és Mária Teréziát dicsőítő sorokkal zárul. Ugyan elégedetlen volt Kazinczy vele, látogatásai alkalmával mégis ajándékozott belőle egy-egy példányt pl. a Beleznyai-családnak, Ráday Gedeonnak, Orczy Lőrincnek.

A „*Találkozás a Pál utcai fiúk nagy családjával*” címet választotta Kovácsné Pázmándi Ágnes lelkész-könyvtáros a kiállításnak. Molnár Ferenc világsikert megélt ifjúsági regénye több százzal kötődik a mai Ferencvároshoz, ráadásul napjainkban musical formájában telt házzal fut a Vígszínházban.

Molnár Ferenc még Neumann Ferencé a Lónyay Utcai Református Főgimnáziumban érettségizett, az önképzőkör titkára volt. Bemutathattuk a Ráday Levéltárban őrzött gimnáziumi iratokat, így a naplókat, az önképzőkör jegyzőkönyvét az író kézírásával. Két kedves tanárára Rupp Kornélra és Baráth Ferencre is emlékeztünk, ez utóbbinak készült a „*Tiszteletpéldány*”, azaz *Olvasókönyv a poetikához*. – A VI. osztályos Molnár Ferenc állította össze 1893-ban kedves tanára és osztálytársai részére, hogy segítse az órai munkát.

Egyetlen fellelhető példányát a kunszentmiklósi, Baksay Sándor Református Gimnázium és Általános Iskola Könyvtára adta kölcsön, hogy látogatóink kézbe vehessék. Ezen kívül belelapozhattak az 1905-06-ban megjelent Tanulók Lapjába, ahol a regény legelőször folytatásokban jelent meg, valamint az első kiadásába 1907-ből. A sok könyvrítkaság mellett gittet is „rághattak”, félig

beüvegezett ablakot is láthattak az érdeklődők egy-egy ajándék üveggolyó választása mellett.

A regényben szereplő, egykori Ferencvárosi Dohánygyár igazgatási épülete volt helyszínünk, a Ráday utca (anno Soroksári út) 28. Aki időt szánt rá, az épület történetével is megismerkedhetett.

Sárai Szabó Katalin: *A kereső nő, a garçonne, a diáklány és a vágyak – Új női típusok az 1920-as, 30-as években* című előadását a Bibliamúzeum időszaki kiállításából két kép ihlette. Az I. világháború utáni női szerepekről szóló előadásnak az apropóját adó egyik kép Szőnyi István: *Zsuzsi olvas* című 1938-as festménye, a másik szintén Szőnyi István alkotása, a *Társaság*, amely az 1930-as évek közepén készült. Mindkét kép tükrözi azt a változást, amely a 20. század elejétől kezdve és főként az I. világháború hatására a női szerepekben megfigyelhető. Többek között a nők egyre szélesebb körű oktatása, a kenyérkereső nők egyre növekvő száma, számosabb foglalkozási ágban való megjelenése átalakította a férfiak és nők kapcsolatát, hatással volt a család intézményére. A „modern” nőt különböző módon definiálták: a kereső nő, a diplomás nő, a diáklány, a démon, a garçonne, a vamp, a flapper alakjaként definiált új női szerepek egyaránt foglalkoztatták a közvélemény különböző értékrendet képviselő, nézetet valló, politikai irányt követő tagjait.

A Bibliamúzeum állandó kiállítása és a Radnai-Gyűjteményből válogatott **„Kezeink munkáját tedd maradandóvá” – 20. századi magyar mesterművek** című időszaki kiállítás előadással, kézműves foglalkozással és koncerttel várta az Éjszaka vendégeit.

Elsőként Németh Pál református lelkész, iszlámszakértő előadását hallhattuk **Vallások együttélése egykor és most** címmel. Idézek egy látogatótól: „Érdekes volt számomra főleg azért, mert egy református lelkész saját, megélt tapasztalatai alapján, hitelt érdemlően, előítélet nélkül ismertette a kultúrák és életformák közötti különbségeket.”

Színekben álmodva – az ügyes kezű gyerekeket, fiatalokat szólította meg Hartmann Éva múzeumpedagógus. Rippl-Rónai József: *Csendélet maszkkal* című alkotását választotta a program alappontjának. A gyerekeket alkotásra, egyéni munkára serkentette, olyan feladatot adva nekik, amelynek eredményét magukkal vihetik, és sokáig emlékezhetnek arra a helyre, ahol azt készítették.

A kiállításon is látható festmény fő motívumát, a maszkot emelte ki. A kinyomtatott képrészletet a gyerekek kivágták, felragasztották. E köré a forma-képrészlet köré akvarell technikával másolhatták az eredeti festmény alapján a hiányzó színeket, formákat, vagy álmódhattak kiegészítésként akár teljesen egyedi világot a könyvjelzőjükre.

Az est koncerttel zárult, az Eötvös Vonósnégyes (Kollár Edit, Gyimóthi Viola, Mezei Mónika, Kirsch Klára) lépett fel. Műsorukon Beethoven, Haydn, Rahmannyinov szerepelt.

Éjfél után optimistán elmondhattuk, hogy jövőre újra találkozunk!

Kovácsné Pázmándi Ágnes

Dunamelléki Református

Egyházkerület Ráday Könyvtára

a fotókat Veres Anna Mária készítette

ÚJDONSÁG

Szabó Xavér, Szatmári Györgyi (szerk.)

Sokszor és sokféle módon... :
válogatott tanulmányok
a próféták könyvéhez

Sapientia Főiskola, Budapest, 2018.

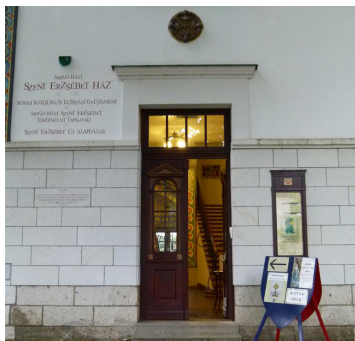
Andrási Andor, Laborcz Dóra (szerk.)

Sztihlo-gyerkek voltunk :
Portrékötet az egykori mentett és
gyermekotthonos Sztihlo-gyerkekről
Luther Kiadó, Budapest, 2018.

RENDAHGYÓ TÁRLATVEZETÉS A MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJÁN

Ötödik alkalommal csatlakozott a Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény a Múzeumok Éjszakája rendezvényhez 2018. június utolsó szombatján. A legkisebbeket a program elején zenés gyermekműsorral, a nagyobbakat később előadásokkal és egész estés kézműves foglalkozásokkal vártuk.

A most is töretlen népszerűségnek örvendő levendulacsokor, levendulabuzogány készítése mellett két nagyobb téma köré szerveztük az idei „éjszakát”. Az egyik téma maga az épület, a Szent Erzsébet Ház, illetve a benne működő iskola volt. Az épületben 1917-től, az építésétől kezdve, egészen az 1990-es évek végéig iskola működött. Az elmúlt években sok látogatónk jelezte, hogy ide járt iskolába, még emlékszik, hol voltak az osztálytermek, hol kapták a körmösöket. Több esetben jöttek hozzánk egykori osztályok, hogy az osztálytalálkozójuk részeként felkeressék egykori iskolájukat. Ezekből az emlékekből kiindulva kezdtük meg az éves programjaink tervezését januárban és jutottunk el a megvalósításig a Múzeumok Éjszakáján: „Volt egyszer egy iskola – nosztalgiaséta a Szent Erzsébet Házban”.

A nosztalgiasétát Kőszeginé Tóth Judit kolléganőnk vezette, aki maga is, mint pedagógus, még tanított ebben az épületben, így személyes emlékekkel gazdagította a rendhagyó tárlatvezetést. Azok az egykori diákok és tanárok, akik részt vettek a bejáráson, az emlékek felidézése mellett számos információval gazdagodhattak a 100 éves épület múltjából, és olyan részeket is megtekinthettek, ahova korábban nem lehetett bejutni.

A rendhagyó vezetést kiegészítettük egy kiállítással is: sok segítséggel és kreativitással saját, gyűjteményi tulajdonú fotókból, levéltári anyagokból, illetve kölcsönbe kapott fotókból, „értésítő kiskönyvekből”, egyéb emlékekből létrehoztunk egy kiállítást, ahol a séta résztvevői nyugodtan elidőzhettek, felidézheték emlékeiket.

A Múzeumok Éjszakája másik témája a Gyűjtemény egyházi textiliái voltak. A nosztalgiaséták között az érdeklődők Rákossy Anna művészettörténész előadását hallgathatták meg, az egyházi textileken keresztül bepillantást nyerhettünk a különböző korok miseruháinak változásába.

*Kelecseny Mónika
Sárospataki Római Katolikus
Egyházi Gyűjtemény*

BETH – 2018

Szeptember 8. és 12. között zajlott a BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie) éves konferenciája. Magyarországról ketten vettünk részt a tanácskozáson: Bálint Ágnes a Tiszántúli Református Egyházkerület és Kollégium Nagykönyvtárának képviselőjeként, illetve jómagam az Egyházi Könyvtárak Egyesületének küldöttjeként. A konferencia fő témája a „Subject Indexing in the Digital Age” (Tárgyszavazás a digitalizálás korában) volt. Korunkban egyre nagyobb kihívást okoz a hatalmas mennyiségű adat és információ. Az információ feldolgozásával és szolgáltatásával foglalkozó szakemberek körében folyamatos téma ennek a nagy mennyiségű adathalmaznak a megfelelő feldolgozása. Valamilyen szinten minden könyvtár foglalkozik a dokumentumok tárgyszavazásával, de a munka menete és minősége rendkívül eltérő. Van olyan könyvtár, ahol egyetlen ember látja el a feldolgozáshoz kapcsolódó összes feladatot, de akad olyan is, ahol külön osztály, sőt doktorátussal rendelkező szakemberek foglalkoznak a tárgyszavazással. Ez nagy átlagban azt eredményezi, hogy egy-egy dokumentumot többen is kézbe vesznek, leírnak, s ma már legtöbb esetben ezek

a leírások nemcsak papír alapon (vagy azon már egyáltalán nem), hanem online is hozzáférhetőek. Felmerül a kérdés: hogyan őrizheti meg versenyképességét a feldolgozásban a könyvtár? Hogyan tarthatja fenn a tárgyszavazás minőségét? Hogyan lehetnének hatékonyabbak a könyvtárak a digitalizálás korában? Indexeli-e a Google a könyvtári tartalmakat? Vajon jobban működik-e a tárgyszavazás keresés a könyvtári adatbázisokban? Van-e arra lehetőség, hogy egy közös tudáshalmazt használva még eredményesebben működjön a könyvtári feldolgozás? Ezekre a kérdésekre természetesen nehéz határozott választ adni, de nagyon fontos beszélni róluk, és megvitatni a lehetőségeket.

Az előadásokban hallhattunk a digitális kor tárgyszavazásra gyakorolt hatásáról és különböző könyvtárak tárgyszavazási gyakorlatáról. Alan Danskin beszélt az British Library tapasztalatairól. Ők a könyvtár teljesítményét automatizálással javították (meglévő rekordok használatával). Itt fontos megemlíteni, hogy a gépi megoldás alkalmazását az e-kötelepéldányok beérkezése tette szükségessé és halaszthatatlanná. Jelenleg ezzel a módszerrel az e-könyvek 70%-át tudják megfelelően feldolgozni.

Hosszabb távú terveik közé tartozik az OCLC és Kongresszusi Könyvtár együttműködésével készült tárgyszórendszer (FAST) használata, mely a facettás szerkezete miatt könnyebben adaptálható más tárgyszavazási rendszerekhez. Szó volt még a Zürich-i központi könyvtár és a Bázeli Egyetemi Könyvtár közös fejlesztéséről, FRED-ről (Fremddatenanreicherung). A fejlesztés szintén automatizált indexálást használ. Európa német nyelvű könyvtárainak katalógusaiból emeli át a tárgyszavakat. FRED használata megkönnyíti a tárgyszavazók helyzetét, azonban még ez sem 100%-os. Ezzel a kihívással küzd a Német Nemzeti Könyvtár is, amely 2017 óta automatizált katalogizálást alkalmaz a fizikális dokumentumaira is (a digitális anyagok esetében már 2010 óta!). A prezentációból kiderült, hogy néhány esetben egész jól működik az automatizált rendszer, de sok esetben még mindig nem elég kielégítő – szükséges a humán beavatkozás.

A szakmai programok mellett rövid városnézésre is sor került. Megtekintettük a nürnbergi óváros főbb nevezetességeit és a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt székhelyét is (*Reichsparteitagsgelände – Birodalmi Pártgyűlések Területe*), közel 17 km² alapterületen. Ez utóbbi helyszínen, a kongresszusi csarnokban nyílt meg 2001-ben

a Reichsparteitagsgelände múltjával foglalkozó úgynevezett Dokumentációs Centrum. A Dokumentációs Centrum egyik termében tartott előadást az egyházi harcokkal (Kirchenkampf) kapcsolatos digitalizálásról a neuendettelsau-i Augustana Hochschule könyvtárvezetője. Armin Stephan előadásában szólt a digitalizálás ötletéről, megvalósulásáról és nehézségeiről is.

A digitális könyvtárba folyamatosan töltik fel a dokumentumokat. Ezek száma egyelőre még elenyésző, és a szerzői jogok is akadályozzák a nagyobb mennyiségű anyag feltöltését. A korszakkal foglalkozó kutatók számára azonban nagyon hasznos forrás lehet: <http://pionlib.de/kirchenkampf>. További bővítéséhez szívesen veszik olyan intézmények jelentkezését, akik tudnak ehhez a témához szolgáltatni anyagot.

A konferencia ökumenikus istentisztelettel és közös vacsorával zárult. Az itteni diskurzusok már előre is vetítették a jövő évi találkozás témáját: milyen lehetőségei vannak a könyvtárak, mint információ-forrásnak a digitális korban? Mindenre választ adhat a Google, vagy érdemes továbbra is tárgyszavazni? Ezek a kérdésfelvetések pedig ismét egy izgalmas tematikájú tanácskozást irányoznak elő.

Mészáros Kornélia

Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára

A képek forrása: <https://bit.ly/2yncJ7g>

BESZÁMOLÓ A 2018. ÉVI CERL-KONFERENCIÁRÓL

(Velence, 2018. szeptember 19–22.)

Az Európai Kutatókönyvtárak Konzorciuma (CERL) 2018. évi nemzetközi konferenciáját *Printing (R)Evolution and Society 1450–1500: Fifty Years that Changed Europe* címmel Velencében rendezték. A konferencia helyszíne a Szent Márk téren található *Palazzo Ducale* egyik reprezentatív terme volt. Az eseményen dr. Boka László, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos igazgatójával képviseltük a magyarországi könyvtárakat. Emlékeztetőül: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 16 tagkönyvtára a nemzeti könyvtáron keresztül kíván csatlakozni a CERL-hez, több résztvevőre kiterjesztett tagsággal. Az EKE előzetesen regisztrált könyvtárai nem a hazai mértékkel mérve meglehetősen magas éves díj fizetésével, hanem a náluk őrzött régi könyvekről készített rekordok átadásával szereznének tagságot.

Előadók a konferencia helyszínén (Sala Scrutinio)...

Az ősnymtatványok korára koncentráló három napos programban – aköszöntőket leszámítva – 33 plenáris előadás szerepelt. Az olasz, angol, német, holland, francia és amerikai előadók széles körben vizsgálták a könyvnyomtatás első öt évtizedének jelenségeit.

Ma mintegy 30.000 kiadást és 450.000 példányt ismerünk ebből az időszakból, kutatásuk könyvtörténeti és bibliográfiai szempontból is a legjobban feltárt területnek számít.

Az első napon a 15. századi megélhetési költségek („cost of living”) és a könyvek korabeli árának viszonyáról kaphattunk képet. Szó volt többek között arról is, hogy mennyibe került az élet a korabeli Velencében, mennyibe került az ősnymtatványok díszítése és illusztrálása, de megismerhettünk több 15. századi magángyűjteményt is. A konferencia első napja kottéelfogadással, a *Museo Correr* és a *Biblioteca Marciana* megtekintésével ért véget.

A második napon a szövegek nyomtatással történő továbbadását, a könyvek elosztását és recepcióját vizsgálták az előadók. Hallhattunk előadást olyan speciális területekről, mint az Aldus Manutius előtti évtizedek görög kiadványai, vagy a héber nyelvű ősnymtatványok, valamint szó volt a jogi és orvosi nyomtatványok kiadóirol, ősnymtatványokat őrző gyűjtemény feltárásáról, valamint az ősnymtatvány-kutatás lehetséges internetes forrásairól. Záróprogramként kottéelfogadással köszöntötték a résztvevőket a *Ca' Rezzonico* kertjében.

Az utolsó napot az illusztrációknak és a digitalizációnak szentelték a szervezők. Az első blokkban a velencei fametszetes és kézzel illusztrált kiadások összehasonlításáról, a *Marciana* illusztrált ősnymtatványairól, az illusztrációk újrahasonlításáról láthattunk prezentációkat. A másodikban a CERL digitális proveniencia-adatbázisával (*CERL PDA*), az *ISTC (Incunabula Short Title Catalogue* – online ősnymtatvány-katalógus) jelenlegi és jövőbeli működésével ismerkedhettünk meg. Újdonság volt az *ISTC*-hez kapcsolódó *MEI-ről (Material Evidence in Incunabula)* bemutatása, amely a provenienciára, marginálisokra, illusztráltságra,

kötésadatokra kiterjesztett incunabula-példányleírások adatbázisa.

Kétpélda arra, hogy hol tart ma az európai ősnymotvatvány-kutatás. Oxfordban nyílt forráskódú szoftverek felhasználásával, alig fél év alatt létrehoztak egy adatbázist, amely többek között az oda feltöltött fametszetes könyvillusztrációkat hasonlítja össze. (<http://15cbooktrade.ox.ac.uk/illustration>) Az alkalmazás képes azt is megállapítani, hogy az egyes képek valóban ugyanarról a dúcra lettek nyomtatva, vagy újrametszett alapról készültek. Ezzel pedig regisztrálhatóvá válik, hogy merre jártak a fametszetek nyomódúcai a kontinensen, ki és mikor, milyen kiadványban használta őket, ki mit másolt stb. A másik példa a Magyarországon is egyre népszerűbb provenienciakutatás területéről származik. A CERL PDA (*Provenance Digital Archive*) adatbázis rekordjaiban megtaláljuk a tulajdonosi jegyek (legyen az beragasztott nyomtatott ex libris, pecsét, supralibros, vagy kézirat bejegyzés) részletes leírását lelőhely, bibliográfiai adatok, méret, jelleg, illusztrált, valamint szöveges bejegyzés tekintetében (<https://bit.ly/2NwImFU>). Lehetőség van ismeretlen tulajdonosi jegyet ábrázoló saját kép feltöltésére is, amelynek meghatározásában is kérhetünk segítséget. A jórészt csak a 18–19. században Magyarországra került régi könyves állomány esetében ez nem elhanyagolható, hiszen gyakran nem ismerjük azokat a nagy szerzetesi-, főúri-, vagy tudóskönyvtárakat, amelyek felosztása vagy árverése során szétszóródó kötetek végül a hazai gyűjteményekben leltek új otthonra.

A folyamatban lévő projektekről tartott beszélgetések mindegyike azzal ért véget, hogy a projektgazdák nyitottak az együttműködésre, várják az oda illeszthető adatok és fotók feltöltését. A projekt-szemléletű kutatásokba akár a magyarországi egyházi gyűjtemények is bekapcsolódhatnak, a segítségükkel jelentős ismertségre tehetnének szert a hazai intézmények, különösebb anyagi ráfordítás nélkül, a nemzetközi tapasztalatszerzés előnyével.

... és a hallgatóság

A konferencia alatt a CERL ügyvezető igazgatójával, Dr. Mariann Lefferts-szel folytattunk tárgyalást, aki örömet fejezte ki az EKE csatlakozási szándéka miatt. Nagyra értékelte, hogy az EKE tagkönyvtárai közel 40.000 rekordot szeretnének feltölteni néhány éven belül a HPBD (*Heritage of the Printed Book Database*) régi könyves online adatbázisba. Kiemelte, hogy van lehetőség a majdani feltöltött rekordjaink frissítésére is, ám érdemes már az első feltöltéskor a lehető legjobb állapotú leírásokat átadni a HPBD részére. A hátralévő egy-két évet új leírások felvitele helyett érdemes a már meglévő rekordjaink javításával tölteni.

A konferencián született az ötlet, hogy 2019 tavaszán egy nemzetközi konferenciával vezessük be a magyarországi CERL tagságot. A könyvtárakban őrzött dokumentumok és a „digitális bölcsészet” kapcsolatáról szóló előadásokat az OSZK fogadná be, a velencei konferencia egyik előadója, Matilde Malaspina (az említett illusztráció-adatbázis munkatársa) már el is fogadta a meghívást. Az esemény szervezésében számítunk az EKE tagjaira is, akinek van tudomása ilyen irányú hazai kutatásról, általam jelezheti a szervezőknek. Az ELTE-SZTE összefogásával működő *Digitális Bölcsészet* vállalkozásról (<https://bit.ly/2C3UU0j>) az elmúlt napokban kaptunk hírt, keresni fogjuk őket is. A részvételünk különösen fontos, hiszen a tavaszi konferenciát követően nyílhat meg a CERL magyarországi „virtuális irodája”, amely az intézmények csatlakozását és az adatfeltöltést fogja menedzselni.

dr. Oláh Róbert

Tiszántúli Református Egyházkerület

Nagykönyvtára

HASZNÁLÓ – KÖZÖNSÉG – KÖZÖSSÉG

Helyismeret és kapcsolatépítés az információk áramlásában

Az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének XX. Országos konferenciája

Július 25. és 27. között Győrben rendezte meg XX. Országos konferenciáját az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete *Használó – közönség – közösség. Helyismeret és kapcsolatépítés az információk áramlásában* címmel. A rendezvénynek a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Kisfaludy Könyvtár adott otthont.

A konferenciára invitáló meghívón és programismertetőn az állt, hogy a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete ezúttal a következő kérdésekre keresi a választ: „*Az infokommunikációs társadalomban jelentősen változik a könyvtárosok, a helyismereti könyvtárosok szerepe is: az értékőrzés, a dokumentumfeltárás és a szolgáltatás hagyományos feladatai mellett egyre hangsúlyosabb a kapcsolatépítő, közösségfejlesztő tevékenységünk. Milyen eszközökkel, módszerekkel tudjuk megszólítani a fiatalabb generációt? Hogyan válhat a könyvtár valóságos és virtuális közönsége közösséggé? Milyen szakmai együttműködésre van szükség ahhoz, hogy biztosítsuk a csak elektronikusan megjelenő helyismereti tartalmak számbavételét és megőrzését az utókor számára?*”

A konferencia elején dr. Horváth Sándor Domonkos, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér igazgatója köszöntötte, majd Radnóti Ákos, Győr Megyei Jogú Város alpolgármestere üdvözölte a résztvevőket.

A szakmai találkozó első napján – délutánján – a levezető elnök: dr. Horváth József, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér igazgató-helyettese volt. Először Borsa Kata pályázató mutatta be a „Pezsegj a várossal” Győr Európa Kulturális Fővárosa 2023 pályázatát. Utána első előadóként Tari Annamária pszichoanalitikus *Online generációk a könyvtárban, a változások megértése az Információs Korban* címmel

beszélt a Baby boom, az X, Y, Z és Alfa generációk sajátosságairól, az online tér hatalmáról, arról, hogy hogyan változtatja meg az életünket, és hogy nemcsak a kommunikációt alakítja át, hanem a személyiséget is. Felhívta a figyelmet az egyes generációk között tapasztalható kommunikációs problémákra, hogy mire kell figyelnie a még termékeny, aktív korszakát élő X generációnak (40-50 évesek), melyhez ő maga is tartozik, amely offline szocializálódva és idősebb lévén jobban átlátja a világot, az életet, az embert. Más, a témával foglalkozókkal együtt kiemelte az olvasás fontosságát, mely tevékenység gondolkodni és élni tanít, fejleszti a fantáziát és az érzelemvilágot, erősíti és gazdagítja a személyiséget. A második előadó dr. Tamáska Dávid szociológus, falu- és városkutató, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola tudományos főmunkatársa volt. *Hagyomány és örökség: fiatalok szerepe a helytörténeti adatgyűjtésekben* címmel arról beszélt, hogy a főiskolásokat – egyetemistákat (utalva az előző előadásra: az Y és Z generációt) hogyan lehet bevonni hatékonyan a településkutatásba, terepmunkába, adatgyűjtésbe. A több generációs távolság – a mai 60-70 éveseket kérdezik 20-30 évesek – kifejezetten segíti ezt a munkát, mert az idősek szeretnek mesélni, a kérdezők pedig unoka korúak, akik, jó esetben szeretnek „mesét” hallgani. Utána Márfoldi István, digitális archívumfejlesztő, címzetes főiskolai docens szólt a *digitális helyismereti archívumok népszerűsítésének lehetőségeiről a fiatalok körében*. A helyismereti könyvtárosokból álló hallgatóság jót derült azon, hogy a fiatalok a helyismereten a GPS-t értik. Az előadó először a diákok tartalomfogyasztási szokásairól és jellemzőiről szólt, majd azt boncolgatta, hogy a könyvtár packépes ajánlat-e a

tartalomra vágyó ifjúság körében? Vajon a fiatalokat – akik sokfélék! – hogyan tudjuk „bevonani” a könyvtárba? Hogyan menjen a könyvtár ez után a korosztály után? A legfontosabb válaszok: használjuk ki az online kommunikáció lehetőségeit, építsünk a helyi sajátosságokra, alakítsunk ki lojális használói kört, számoljunk azzal, hogy a világ bulvárosodik: a sok képpel és kevés szöveggel közzétett információknak nagyobb a hatása, mint az írott szónak. Az utolsó előadó *Rózsa Dávid*, a KSH Könyvtár főigazgatója volt. *A túl nagy számok törvénye. A könyvtárak és statisztikájuk* című előadásában a könyvtári statisztika rövid történetének és jogszabályi környezetének áttekintése után a 2017-2018-ban zajló, a könyvtári statisztika átalakításával kapcsolatos munkáról és törekvésekről beszélt.

A szakmai program napi zárásaként a Kertész Gyula-díj átadására került sor. Az MKE Bibliográfiai Szekció javaslata alapján 2018-ban a díjat *Pogány György* kapta.

A nap fogadással és hajózással zárult alkonyatban – estében a Rába, Rábca, Duna Győrben találkozó ágain *dr. Horváth József* igazi lokálpatrióta vezetésével.

A második napon a levezető elnök *Takáts Béla*, a szolnoki Verseyhy Ferenc Könyvtár szakmai igazgatóhelyettese volt. Elsőként *Moldován István*, az OSZK E-könyvtári Szolgáltatások Osztályának vezetője és *Drótos László*, az OSZK kísérleti webarchiválási projektjének témafelelőse osztottak a rendelkezésre álló 40 percen. *Ki őrzi meg a helyi webet? – Helyismereti vonatkozású internetes tartalmak archiválása webaratással* című közös előadásukban szó esett a digitális tartalom fontosságáról és veszélyeztetettségéről, a könyvtárak gyűjtőköréről, a 2017-ben kelt Kögyűjteményi Digitalizálási Stratégiáról. Ismertették a webarchiválás és a digitális tartalmak megőrzésének külföldi gyakorlatait (Digital Preservation – USA, NESTOR – Németország). Beszéltek az OSZK digitalizálási kezdeményezéseiről (1994-1999 – MEK, 2004 – EPA, 2007 – OSZK DKA,

2008 – OSZK DK), és a Magyarországon elkezdett webarchiválási munkáról (MIA – Magyar Internetes Archivum). A MIA, az OSZK webaratás projektjével kapcsolatban *Drótos László* elmondta, hogy az ismeretterjesztés folyik: összegyűjtötték az idegen nyelvű és magyar szakirodalmat, előadások keretében és levelezőlistán ismertetik a külföldi gyakorlatot. Oktatási terveket készítenek, közben tesztelik a külföldi technológiát – szoftvereket és szorgalmaznak a helyi webarchívumok létrehozását. Az előadások után kerekasztal-beszélgetés következett *Takáts Béla*, *Moldován István*, *Drótos László és Sándor Tibor*, a FSZEK Budapest Gyűjteményének osztályvezetője részvételével *Helyismereti tartalmak digitalizálása, megőrzése, szolgáltatása* címmel. Ezen többek között felvetődött az a kérdés, hogy kutatómunkára lehet-e használni a webarchívumot, baj-e, ha párhuzamos mentések vannak, automatizálható-e a könyvtárak és könyvtárosok együttműködése, szükséges-e nemzeti webarchívum, ha az amerikaiak – köztudomásúan – mentik a világ webhelyeit, a magyarokat is. A kerekasztal legfőbb üzenete az volt, hogy a könyvtárak közötti együttműködésnek akkor van értelme, ha átgondolt, jól működő gyakorlat, mert a könyvtárosoknak nincs erejük és idejük kísérletezgetésre, például archiváló szoftverek tesztelésére. A szakmai eszmecsere után a konferencia házigazda-könyvtára Digitális Szolgáltatások Osztályának vezetője, *Tolnai Gáborné Lakatos Mónika* ismertette a győri könyvtár digitalizálási jó gyakorlatait, majd egy megyei hatókörű és egy kistéleplési könyvtár mutatta be a helyismereti munkát a könyvtárukban. (*Szalai Edit*, helyismereti könyvtáros, Berzsenyi Dániel Könyvtár, Szombathely: *A helytörténet terei: klub, tanóra, internet; Paraginé Tóth Edina* könyvtáros, Zákányszék: *A könyvtár közösségépítő szerepe egy kistéleplési életében.*)

A konferencia résztvevői délután kirándulásra indultak *dr. Horváth József* vezetésével az Alsó-Szigetközbe és Lébénybe, ahol az Árpád-kori

Szent Jakab-templomot és zárandokhelyet keresték fel, majd Véneken az Aranykert Szabadidőparkban zárult a nap – vacsorával.

A harmadik nap a Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtárban kezdődött, ahol Kiss Tamás, az összevont intézmény vezetője kalauzolta a könyvtárosokat. Ezen a napon a levezető elnök Mennyeiné Várszegi Judit, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének elnöke volt. Először dr. Horváth József mutatta be a *készülő Győr-monográfiát*. (Győr 1271-ben V. Istvántól kapta a városi rangot – 2021-ben ennek 750. évfordulója lesz, a monográfia erre az ünnepre készülne el.) Majd Antalné Hujter Szilvia, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Helyismereti osztályának vezetője Győrismeret – helyismeret a könyvtári

közönségért és a helyi közösségért címmel beszélt a könyvtárban folyó helyismereti törekvésekről és munkáról. Utána Szalay Balázs középiskolai tanár, a Rábaközi Helytörténet-kutatók Társulatának vezetője *Nagyanyó és nagyapó meséi* címmel beszélt a rábaközi helytörténeteszek munkájáról sok-sok szép példával, eseménnyel, eredménnyel illusztrálva előadását.

A helyismereti konferencia utolsó eseménye immár hagyományosan a húsz éve, kézzel vezetett, írt „kódex,” emlékkönyv jelképes átadása volt a következő konferencia házigazdájának, a szegedi Somogyi Könyvtárnak és az MKE Csongrád megyei szervezetének.

Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

„HAGYOMÁNYOK ÉS KIHÍVÁSOK” HETEDSZER

Augusztus 30-án immár hetedik alkalommal várta az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár *Hagyományok és kihívások* sorozatára az érdeklődő könyvtárosokat. A konferencia a *felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányait vizsgálta*, valamint az *Open Science mozgalom hatásaira, az oktatók, kutatók publikációs lehetőségeire fókuszált*.

A köszöntő szavak után Horváth Zita, az EMMI felsőoktatásért felelős helyettes államtitkára beszélt a felsőoktatás átalakulásáról, elismerően a könyvtárakról, kiemelve azok fontosságát. Megjegyezte: amikor akár az egyetemek nemzetközi rangsorait vizsgáljuk, soha nem hangsúlyozzuk, hogy az intézmények eredményessége mennyiben függ az egyetemi könyvtáraktól. Nem emeljük ki, hogy azok milyen mértékben

járulnak hozzá az egyetemi képzés színvonalának emeléséhez. Ugyancsak üdvözölte az EKK (Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma) által készített „A felsőoktatási Könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018-2023” dokumentumot, amelyre azért is különösen nagy szükség van, mert az egyetemi könyvtárak speciális szereppel bírnak a felsőoktatási intézmények életében. A stratégia egy „helyzetjelentés”, amely alapja lehet egy kormányelőterjesztés kidolgozásának. Igazán öröm volt hallani, hogy a fenntartói oldal ugyanúgy, mint maguk a könyvtárak is megkezdhetetlennek tartja a felsőoktatási könyvtárak munkáját, sőt a problémákat – akár infrastruktúrára, bérre, szakmai felkészültségre gondolunk – azonosnak ismeri fel.

Ezt követően Nagy Zsuzsanna, az EKK elnöke *Tudomány és oktatás a digitális korban: a felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018–2023 között* címmel tartott előadást. A stratégia elismeri, „...hogyan az egyes egyetemi, főiskolai könyvtárak hagyományai, anyagi és emberi meghatározottsága és lehetőségei, társadalmi és földrajzi beágyazottsága, az anyaintézmény által meghatározott célrendszer intézményről intézményre különbözik, léteznek és meghatározhatók olyan általánosan érvényes fejlesztési irányok és célok, amelyek mind az egyes intézmények, mind a nagyobb közösségek, végső soron pedig a magyar gazdaság versenyképességét és sikerességét, a társadalom jólétét segíthetik.” A megfogalmazott jövőkép alapján a 2020-as évek elejére a felsőoktatási könyvtárak a tudományos intézményrendszer kulcsszereplői lesznek, amelyek feladata a tudományos eredmények hosszú távú megőrzése, emellett a digitális készségek és szolgáltatások csomópontjai. Támogatják a hallgatói eredményességet, továbbá a nyomtatott és digitális tudás őrzői. A dokumentum a kulcsfontosságú fejlesztendő területek között a következőket határozza meg:

- a gyűjtemények ártértelemezése és fenntarthatóságuk biztosítása, a hozzáférés segítése;
- kutatástámogatás, tudásmenedzsment, a tudományos eredmények disszeminációja;
- a hallgatói eredményesség támogatása, tanulástámogatás;
- vezetés, szervezeti kultúra, szakértelem;
- kommunikáció, márképítés.

(Vö. *A felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018-2023, Budapest, EKK, 2018.*)

A jó szakemberek nélkül a sorolt célok elérhetetlenek, ám a megüresedő helyekre gyakran nincs jelentkező, új munkaerő, a béreink nem versenyképesek. Mégis amit megtehetünk: szükségszerű szervezeti kultúránk átalakítása. A szervezeti hierarchia megszüntetése nem elkerülhető, az EKK elnöke a következő

fogalmakkal zárta előadását: projektmunka, csapatmunka, önálló döntés- és felelősségvállalás.

Együtt vagy külön? Felsőoktatási levéltárak és könyvtárak együttműködési lehetőségei címet adta Kálóczi Katalin az, ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár főigazgatója és Tóth Krisztina, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár megbízott levéltárvezetője közös előadásának. Egy 2017-es szenátusi határozat döntött az intézmények összevonásáról, sőt az integráció tagja a Savaria Egyetemi Könyvtár és Levéltár is. Közös előadásuk is mintegy bizonyítja a közös munka megvalósíthatóságát, amelyet megalapoznak az előre meghatározott garanciák: szakmai önállóság és vezetés, a pénzügyi erőforrások, a személyi ellátottság garanciái és a gyűjtemények integritásának és átfedésének kezelése. Nemcsak a könyvtárak, hanem a levéltárak feladatai is megváltoztak az elmúlt időszakban. Új típusú dokumentumok jelentek meg, erre jó példa az egyetem esetében a leckekönyvek megszűnése, vagy az „elektronikus irat” megjelenése, amelyek feldolgozásához újfajta levéltáros ismeretek szükségesek. A levéltárak esetében megváltozott a felhasználó réteg, a kutatók mellett megjelentek az „amatőr” kutatók, például családfakutatásra sokan vállalkoznak a 90-es évektől. A levéltárak „szolgáltató” levéltárakká válnak, jellemzőik között szerepel a nyilvánosság, a gyors hozzáférés igénye a nagy mennyiségű feldolgozott iratanyaghoz. Ezek megvalósításában segíthetnek a könyvtárak. Ugyanakkor már elkészült levéltári nyilvántartások megjelenhetnek közös portálokon, melyek tartalmát a levéltárak állították elő, de az online hozzáférés megteremtését a könyvtár biztosítja.

Aczél Balázs, az ELTE PPK egyetemi docensének előadása az oktatók szemszögéből láttatta az OA hozzáférésben rejlő lehetőségeket, azok szükségességét és az ELTE PPK ezzel kapcsolatos törekvéseit. *A tudomány jövője az átláthatóság* című előadásának alapvető üzenetei közül a következőket érdemes kiemelni: a tudományos

eredmények nem a tudós tulajdonát, hanem egy közösség tulajdonát képezik. Ellentmondásos az a tény is, hogy a közösség pénzén létrehozott tudás, kutatási eredmény nem hozzáférhető a közösség számára, sőt gyakran az egyes intézmények is jelentős ráfordítással férhetnek csak hozzá ezekhez az adatokhoz. Előadásának zárásában elmondta, hogy a PPK buzdítja a munkatársait arra, hogy tegyék hozzáférhetővé azokat a publikációkat, amelyeket nem véd semmilyen jogi gát.

Az ebédszünet után *Lencsés Ákos*, az MTA KIK főkönyvtárosának előadása következett, *Magyar nyelvű e-könyves adatbázisok az EISZ kínálatában* címmel. Az EISZ célja és feladata a tudományos tartalomszolgáltatás mellett a közművelődési feladatok ellátásának szervezése és biztosítása is. A magyar nyelvű tartalmak a két terület metszéspontján helyezkednek el. A human tudományok kutatói, bölcsészek, történészek joggal várhatják el, hogy magyar nyelvű tartalmakhoz is hozzáférjenek, egy magyar középkorral foglalkozó kutató nem feltétlenül az idegen tartalmakra tart igényt. A magyar nyelvű adatbázisok rövid idő alatt nagy számú könyvtárat értek, érnek el, volt olyan szolgáltató, amelyik már az indulás évében 47 előfizetőt hozott. A legrégebbi szolgáltató is folyamatosan fejleszti szolgáltatásait, a Szotar.net (Akadémiai Kiadó) legújabb kínálata például egy Word-be integrált szótárcsomag. Elismerően beszélt a kiadók munkájáról, akik anyagi és emberi erőforrást áldoznak az adatbázisaik fejlesztésére, pedig olyan területen mozognak, amely számukra is ismeretlen. Zárásként a használati statisztikák kerültek szóba: a könyvtárak felelőssége is, hogy mennyi energiát áldoznak az előfizetett adatbázisok népszerűsítésére, megismertetésére.

Czeglédi Éva, a ProQuest munkatársa volt a következő előadó: *Elektronikus könyvek beszerzési modelljei a ProQuest Ebook Central platformján* című előadásával. A cég különböző

beszerzési modelljeit ismertette, elmondta, hogy nem elég egy modellt megismerni, hanem valamennyit tanulmányozni érdemes, majd ezeket kombinálva tudják az intézmények az optimális beszerzést megvalósítani.

EBSCO Stacks – Rethink the library website címmel tartott prezentációt *Martin Kolman*, az EBSCO munkatársa. Az EBSCO Stacks valójában speciálisan a könyvtáraknak épülő szoftver, integrálható, mobil eszközökön is jól alkalmazható. Bővebb információt az alábbi oldalon találhatunk: <https://www.stacksdiscovery.com/>.

Zárásként *Dér Ádámot*, az MTA KIK munkatársát hallgathattuk meg. A *Könyvtári és konzorciumi kezdeményezések az Open Access átállás elősegítése érdekében* című előadásában az adatbázis előfizetési konstrukciók átalakításáról, egy új piaci modell kialakításáról, bevezetéséről beszélt.

Sokakkal együtt sokszínű, tartalmas, informatív előadásokat hallgathattam végig augusztus végén az Egyetemi Könyvtárban. Köszönjük a nagyszerű szakmai rendezvény megszervezését.

Török Beáta
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

KIBÉKÜLÉS 2018

A TEMATIKUS ÉV KIÁLLÍTÁSAI PANNONHALMÁN

Az elmúlt években Pannonhalmát olyan helyre próbáltuk alakítani, ahol párbeszédbe léphet tradíció és innováció, régi és új, közösség és vendég, hívő és nem hívő. Szinte minden nap megtapasztalhatjuk, hogy a hozzánk érkező vendégekkel, rászorulókkal, zarándokokkal és látogatókkal együtt részünk van az osztozás és a közös ház mindenkit gazdagító élményében.

2018-ban szerzetesközösségünk egy hasonlóan mély tapasztalatra szeretné meghívni a monostorba érkező vendégeket – annak alapján, amit Szent Benedek Atyánk kér a Regulában: „Keresd a békét és járj utána” (Prológius, 17). Spirituális és kulturális programjainkban a „kibékülés” gondolatát járjuk körül.

Hol húzódnak ma egyéni és közösségi életünkben szakadékok és árkok?

Hol kellene végre elfogadnunk a kinyújtott kezét – és hol nincsen erre még erőnk?

Arra hívunk mindenkit, hogy velünk együtt merészkedjen bele a kibékülés helyenként veszélyes, éppen ezért nagyon evangéliumi tapasztalatába. Bízunk abban, hogy Szent Márton ősi és otthonos háza ebben biztonságot nyújtó háttér lehet.

Sok szeretettel ajánlom figyelmükbe a Pannonhalmi Főapátság 2018-as programjait. Bizalommal invitálom Önöket Pannonhalmára, Szent Márton monostorába, hogy a kibékülés jelentésszerűségeit kutatva találkozzunk egymással és a nagy Kibékülővel, Istennel.

Hortobágyi Cirill OSB főapát

KIBÉKÜLÉS2018

Pannonhalmi Főapátság

KÉT VILÁG KÖZT – MENEKÜLTORSOK ITTHON ÉS A KÖZEL-KELETEN:

időszaki kiállítás az Apátsági Galériában – 2018. március 10. – augusztus 26.

Kurátor: Virágvölgyi István

A pannonhalmi öregdiák fotográfus, Hölvenyi Kristóf 2015 óta közelről követi a menekültválságot. Emellett, hogy hazánkban és tágabb térségünkben is dokumentálta a menekültek viszontagságos útját, arab szakon végzett-

ként ennél több érdekelte és több mint fél évig a Közel-Keleten folytatta munkáját, hogy felmutathassa azon tömegek sorsát is, akik szülőföldjük közelében várják, mit hoz számukra a jövő.

KIBÉKÜLÉS

időszaki kiállítás a Főmonostori kiállítóterben – 2018. március 28. – november 11.

Kurátor: Mélyi József – Alkotók: Erhardt Miklós, Esterházy Marcell, Imre Mariann,

Nemes Csaba, Sipos Zoltán, Szász Lilla

A pannonhalmi közösség képzőművészeket bízott meg azzal, hogy a kibékülés fogalmából kiindulva kérdéseket tegyenek fel, és újabb

jelentésmezőket nyissanak meg. A külső tekintet egyszerre irányult kifelé és befelé, a közösség életére és az egyes alkotók személyes történeteire. A

kiállítás tükröt tart a közösség múltja és jelene elé, felmutatja a folyamatosan változó jövőképeket – a kérdések nyomán nemcsak a kibékülés fogalmának mai jelentéslehetőségei bontakoznak ki, de a szavakból és gesztusokból kirajzolódik a főapátság elmúlt negyedszázadának története is.”

A kiállítás kibékülés-történeteket mutat be Pannonhalmi elmúlt negyedszázadának krónikájából, felidézi az egykori jövőképeket, amelyek mindig a hagyományokból táplálkoztak.

*Mélyi József
a kiállítás kurátora*

CONCORDIA FRATRUM – APÁTVÁLASZTÁS PANNONHALMÁN

időszaki kiállítás a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista teremkönyvtárában

2018. március 28. – 2019. március 21.

Kurátor: Dénesi Tamás

Szent Benedek tavaszi ünnepén, március 21-én iktatták be hivatalába Hortobágyi Cirill atyát, a pannonhalmi monostor 87. apátját. A klasszicista teremkönyvtárban lévő kamarakiállítás röviden ismerteti az apát

helyét a bencés közösségben és az apátválasztás évezredes történetét.

A kiállítás illusztrációit a Főapátság Gyűjteményeiből, illetve az idei apátválasztás dokumentumaiból válogattuk.

KONFLIKTUS ÉS KIENGESZTELŐDÉS

időszaki kiállítás az Apátsági Galériában – 2018. szeptember 7. – december 31.

Kurátor: Petneki Áron

A Pannonhalmi Főapátság rendkívül gazdag és sokrétű gyűjteményei Magyarország legfontosabb egyházi kollekciói közé számítanak. Az itt őrzött grafikai lapok azonban ritkán szerepelnek kiállításokon. A 2018-as esztendő Pannonhalmán a kibékülés gondolatköréhez kapcsolódik. Ez adott alkalmat arra, hogy a metszettár anyagából bemutassunk egy válogatást, amely szorosan kapcsolódik ugyanehhez a tematikához. Az egyes témacsoportok a konfliktusokból kiindulva az ellentétek okainak vagy a hibáknak a felismerésén át a kiengesztelődésig

és a megbékélésig vezetik a látogatót. A grafika nem monumentalitásával, hanem diszkrét részletgazdagságával szólítja meg a szemlélőt. Hogy e részletgazdagságban jobban el tudjunk mélyedni, közelebb kell lépnünk a kiállított lapokhoz. Arra inspiráljuk a látogatót, hogy közelebb lépve ne csak a képeket lássa jobban, hanem a megismerés által váljon elfogadóbb és békülékenyebb emberré is.

*Petneki Áron
a kiállítás kurátora*

A kiállítás, amelynek törzsanyagát a főapátsági gyűjtemények metszettára adja, választ kíván adni arra: miként és hányféle módon próbálták képileg megjeleníteni a sokszorosító grafika eszközeivel azokat a témákat, amelyek egy alapvető ellentétpárt képeznek.

forrás: Programfüzet 2018 (<https://bit.ly/2Czv9Gn>)
és a Pannonhalmi Főapátság honlapja (<https://bences.hu/>)

Összeállította: Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol?

A Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének könyvtárában, beosztott lelkész-könyvtáros státuszban.

Milyen számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki?

Először is a Könyvtár alapítóinak, Ráday Pálnak és fiának Gedeonnak elkötelezettségét, haza- és egyházszeretetét, hűségét. Másodsor, hogy a könyveink többségének története, sorsa, kötődése van, legyen az régi és unikum vagy 20. századi. Harmadsor, hogy a könyvtár alapításától kezdve a közösséget szolgálta, nem csupán úri passzió volt, egyházi tulajdonba kerülve pedig a mai napig nyilvános könyvtárként működik.

Mióta dolgozol itt? Hogyan kerültél ide?

1980. július elseje óta, éppen befejeztem a teológiai akadémia első évfolyamát. Benda Kálmán, néhai igazgatónk keresett fiatalokat a könyvtárba. Könyvtárszerető dékánunk volt és mivel kitűnő bizonyítvánnyal fejeztem be az évet, ezért a püspöknek fölterjesztette exmisszuszi jelölésemet, ő pedig kirendelt. Ettől kezdve délelőtt hallgattam az előadásokat, délután mentem dolgozni a könyvtárba.

Miért, hogyan lettél könyvtáros?

Azt hiszem, hogy erre születtem. Hat éves koromban teljesen egyedül beiratkoztam a községi könyvtárba, majd gimnazista éveimben a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára volt a mindennapi szórakozásom, ott végleg megfertőződtem. Azután a Rádayban a pult másik oldalára kerültem, olvasóból segédkönyvtáros, olvasószolgálatos lettem. A teológia elvégzése után kirendeltek intézményi segédlelkésznek, később beosztott lelkésznek a Gyűjteménybe, ekkor még a női lelképászorok nem voltak teljes jogú lelkészek, önállóan nem oszthattak sákramentumokat és nem vállalhattak gyülekezetet sem. Az 1980-as évek vége felé igazgatóm ajánlására jelentkeztem az ELTE BTK könyvtár szakára, 1992-ben diplomáztam. Amikor a rendszerváltozás

Kovácsné Pázmándi Agnes

után a lelkészni ugyan már nem számított közveszélyes munkakerülőnek, de nem volt társadalombiztosítása sem, ezért GYES-t sem kapott. Akkor született az első gyerekünk. A fenntartónkhoz fordultam segítségért, a válasz is készen volt: „Mohács alatt is szültek”. A férjem fizetése a lakásrészletünket éppen kifutotta. Habozás nélkül mentem el egy vidéki könyvtár igazgatójának hívására dolgozni, 4 órásként. Jól jött egy közművelődési könyvtár a friss diplomásnak. Bele a mélyvízbe, hol felnőtt-, hol gyermekkönyvtáros voltam, igazi missziós területen! Nagyon sokat tanultam, a kollégák is szerettek, ketten is konfirmáltak közülük, amíg ott dolgoztam. Ez persze nem az én érdemem, én legfeljebb csak eszköz voltam. Különleges kegyelmi időszak volt az életemben, amit csak később értettem meg igazán. Visszatérésem után Benda Kálmán halála negatív hatással volt rám. Nem találtam a helyem, megszűnt a jól szervezett munka és a munkatársak megfelelő szakmai menedzselése, gazdátlanok lettünk. Nehéz volt az új helyzethez alkalmazkodni, de szép lassan, türelemmel és kitartó munkával, az olvasók bizalma és szeretete visszaadta az önbizalmamat. Nem kellett kényszerűen bizonyítanom, hogy mennyit érek, már nem is akartam.

Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el?

Papíron feldolgozó könyvtáros vagyok, de mindig olyan feladatokat látok el, ami éppen jön. Bibliográfiai leírást készítek, revíziót végzek, kutatókat tájékoztatok, referenzs kérdésekre válaszolok, figyelem a levelezőlistákat és segítek a kollégáknak, adminisztrátora vagyok az adatbázisnak. Emellett jön

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

az öröm-könyvtárosság: kiállítások rendezése, ahol kinyithatom a kincsesládát, bemutathatom a könyvtár, a levéltár és a múzeum értékeit. Csoportokat vezetek, szívesen látok kollégákat, érdeklődőket, és gyülekezeti tagjainkat. Ugyanolyan nagy örömmel vezetem körbe a genfi egyetem professzorát, mint Juliska nénit a szamoszegi gyülekezetből. Rendkívüli hittanórákat, történelemórákat és magyarórákat tartok diákoknak, konfirmandusoknak, előadásokat felkérésre különböző témákban. Van saját kutatási témám is, azzal is foglalkozom.

Milyen kihívásokat tartogat a munkád?

Mostanában nagy kihívás számomra a fiatalok érdeklődésének, figyelmének felkeltése. Még nem is tudom teljesen a megoldást, mert a „kütyűkkel” nehéz felvenni a versenyt. Az olvasó, kutató szeretne mindent online elérni, gyorsan megkapni az áhított dokumentumot, ugyanakkor a mi érdekünk, hogy eljőjön hozzánk, keressen bennünket. Ellentmondás van bennem, hogy a múltat ápolom, ugyanakkor a jövőt kellene motiválnom. Sokszor nehéz „eladni a portékát” úgy, hogy ne sérüljön az érték és a minőség. Mint ahogy a koncerten sem tapogatom meg a zenészt és a hangszert, így a könyvtárban sem tudok mindent interaktívvá tenni. Ugyanakkor törekszem arra, hogy életre szóló élmény legyen egy-egy régi kötet megérintése, az illatának megérzése, szerzőjének megismertetése, vagy sorsának bemutatása. Tavalý Tompa Mihály születésének 200. évfordulója alakalmából egy vándorkiállítással összekötve előadásokat tartottam Csurgón, Sárbogárdon, Százhalombattán és a Pinceszínházban. Két középiskolában jártam, ahol nem prezentációval, hanem egy Facebook profil létrehozásával mutattam be az elefedett pap-költő életét, munkásságát. Sikeres volt, mert sok jelölést kapott a diákoktól is. Idén januárban nagy felajánlást tettem az egyházkerületi lelkeszi értekezleten. Szeretném a rendszerváltás után megjelent gyülekezeti hírleveleket, gyülekezeti újságokat,

kiadványokat digitális formában összegyűjteni. Szerintem a jövő egyháztörténetét, gyülekezeti hitéletét nem lehet ezek nélkül felkutatni, megírni. Feladatnak érzem ezek összegyűjtését, megőrzését és hozzáférhetőségét biztosítani a jövő kutatói számára. Vannak lelkes támogatóim a lelkeszek között, már kaptam is kiadványokat visszamenőleg a kezdetektől. Vannak olyan gyülekezetek, ahol naprakész vagyok, kiderült, hogy olyanok is vannak, akik az OSZK számára is küldnek köteles példányt a nyomtatott formátumból. Jó jel!

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét?

Őszintén szólva, gyakran lenne okom elkeseredésre, mert periférián vagyunk erkölcsi és anyagi támogatásban, elismerésben. (Ráadásul „kihalófélben”). Úgy értem, hogy nincs kiszámítható, kidolgozott és hosszú távú könyvtári stratégia, koncepció. Frázispu-fogatás annál több. Érzem és tapasztalom, hogy egy „értékes púp”, nehéz teher vagyunk a fenntartónk hátán, mely annyi más aktuális problémával küzd, időszakonként létfenntartással is. Vigasztal ugyanakkor, hogy szükség van a munkánkra. A Corvinákat sem selejtezték le, mert már elavultak, vigyázni kell rá, megőrizni. Azzal is tisztában van minden fenntartó, hogy mi is a nemzeti kincs nagy hányadát őrizzük, talán nem raknak máglyát belőle. Abban reménykedem, hogy mindig lesznek olyanok, akik szeretik, megbecsülik a könyveket és utódaink is lesznek majd ebben a gyönyörű hivatásban, ahol szolgáltatunk, kutatunk, értékeket őrzünk. Nagyon fontosnak tartom az egyházi könyvtárak együttműködését, amiben nagy szerepe van az EKÉ-nek. Továbbképzéseken, szakmai napokon találkozhatom olyan különböző felekezeti kollégákkal, akik hasonló gondokkal küzdenek. Ezeken a fórumokon megoszthatjuk örömeinket, tapasztalatainkat, ezek a kölcsönös eszmecserék mindig építőek és erőt adnak

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

a továbbblépéshez. Ráadásul az EKE a szakmaiság mellett egységesen és következetesen képviseli az érdekeinket is, amikor szükség van rá. Meglepetéssel töltött el, hogy Szinnyi-díjra jelöltek ebben az évben. Furcsa módon idén már csak ketten kapták meg a díjat, pedig eredetileg négy díjazottra alapították az elismerést. Vannak köztünk sokkal méltóbbak mint én, mégis jól esett, hogy valaki méltónak talált erre az elismerésre és a szakmai bizottság is támogatta a jelölésemet. Ráadásul az egyházi könyvtárosokat soha nem szokták elkényeztetni ez ügyben. Ez az életem, természetesen nem azért dolgozom, hogy kitüntessenek, de egy-egy elismerés mindig lendületet ad az újrakezdéshez, és az önbizalomnak sem tesz rosszat.

Milyen hobbid, szabadidős elfoglaltságaid vannak?

Szeretem a teniszt, lelkes rajongója vagyok a játéknak és a játékosoknak. Szeretek kézimunkázni, tudok varni. A rendszerváltás után, amikor leépítettek a magyar könnyűipart, akkor sok ruhát varrtam a családnak, még öltönyt és téli kabátot is a gyerekeimnek. Mindent szeretek, ami kreatív és hasznos elfoglaltság. Lehetőségeimhez képest szeretek utazni, mindig valami újat látni, megismerni.

Mit jelent számodra az olvasás?

Az olvasás lételemem, kikapcsolódás és a fantáziám pallérozója.

Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmányélményeid?

Mostanában inkább szakirodalmat olvasok az előadásaimhoz, kutatásaimhoz, szépirodalmat, egyebet utazás közben vagy szabadság alatt. Számos meghatározó élményem van. Sorolhatom? Gyerekkoromból a Benedek Elek-mesekönyvek, azután Erich Kästner Két Lottija, amit később németül és franciául is elolvastam, és persze a csíkos és pöttyös könyvek. Még gyerekkorom élménye egy vastag egyháztörténet, amit ma már a szakzsargon „Bánó-Bucsy”-ként emleget. Minden valamire való református családban ott volt a polcon. Innen tudtam meg, hogy kik

a reformátorok, kik voltak a gályarabok, néha szép ákom-bákomokat is rajzolgattam bele. Majd konfirmándus koromban emiatt ért egy nagy csalódás is, amikor kiderült, hogy Luther Márton és Kálvin János nem is volt magyar! Gimnazista koromban Jókaitól mindent elolvastam, a versek nagyon közel kerültek hozzám. Arany János és Ady Endre meghatározó élmény. Volt egy Galgóczy Erzsébet korszakom is. Általános iskolai rajztanárom miatt a művészettörténet felkeltette az érdeklődésemet, minden könyvet megnéztem a könyvtárban, a szüleimmel megvettem E. H. Gombrich A művészetek története című könyvet. Azzal keltem, azzal feküdtem, ma már a lányom könyvespolcát gazdagítja. Felnőttként gyakran Fekete Istvánnal utazom vissza a nagyszüleimmel töltött, boldog nyarakba, a paraszti világba, ahol nagyon jó volt békességben élni. Szabó Magdától is elolvastam mindent, a verseire is nagyon kíváncsi vagyok. Lázár Ervint előbb ismertem meg novelláiból, mint örökbecsű gyermekkönyveiből. Teológusként Albert Schweitzer és Claus Westermann, Dietrich Bonhoeffer volt rám hatással. Most éppen Westermannról olvasom az Isten angyalainak nincs szárnyuk című kötetet. Az egyháztörténet, a gyülekezettörténet most is nagyon fontos számomra, igyekszem mindent beszerezni a könyvtárnak, ami csak felbukkan. A bibliográfiai leírásban az a jó, hogy nálunk nem teljesítménybérre megy. Ahhoz, hogy tárgyszavazni tudjam, minden könyvbe bele kell nézni, így aztán olyan „jó félművelt” lesz az ember, csak ragad rá valami! Nagyon élvezem a kiállítási katalógusokat, évkönyveket, tanulmányköteteket, de mindenevő vagyok. Aktív olvasója vagyok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak, szeretem a memoárokat, útleírásokat. Szerencsés vagyok, hogy a hobbim a munkám!

Budapest, 2018. augusztus 31.

Kovácsné Pázmándi Ágnes
Dunamelléki Református Egyházkerület
Ráday Könyvtár

KITEKINTŐ

FÉL ÉVSZÁZADOS ALAPOKON ÁLLVA

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Keszthelyen tartja jubileumi, ötvenedik vándorgyűlését. A nyolcszázötven résztvevővel kedden megkezdődött rendezvény az egész könyvtárosszakma, s ezen keresztül a kulturális élet egyik legjelentősebb eseménye. A vándorgyűlés súlyát tükrözi, hogy a szerdai plenáris ülés megnyitóján köszöntötte a könyvtárosokat Fekete Péter az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára.

Könyvtár és közösség

A könyvtár a kölcsönzői szolgáltatások mellett olyan téré válnak, amely lehetőséget ad a közösségformálásra, közösségépítésre, a kicsiktől kezdve a nyugdíjasokig minden korosztálynak tud programot biztosítani – fogalmazott az államtitkár szerdán a vándorgyűlés plenáris ülésének megnyitóján. Fekete Péter hangsúlyozta, hogy a könyvtár az egymással beszélgető, szót értő, egymásra figyelő emberek közösségét jelenti, amelynek alapja az írott kultúra, a műveltség és a tájékozottság. Mindezek alapján a könyvtár olyan közösségi téré válnak, ahol az emberek nemcsak kölcsönöznek, hanem jól érzik magukat, ahova szí-

vesen térnek be. Kiemelte: ez lehet könyvtárak újraelmértelmezett szerepe a 21. században. Az államtitkár felidézte azt is, hogy az elmúlt időszakban a könyvtári terület jelentős változásokon ment keresztül. A könyvtár évtizedeken keresztül ugyanazt jelentette: könyvespolcokon összegyűjtött, rendszerezett tudást. A könyvtár ma azonban már mást jelent, olyan átalakulás, olyan „*kultúrtörténeti versenyhelyzet*” alakult ki, amelyben minden kreativitásra, kritikára és ötletre szükség van.

Jövő és örökség

Barátné Hajdu Ágnes, az Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke az idei, félszázados, jubileumi vándorgyűlés jelentőségét hangsúlyozva rámutatott, hogy az *Értékeink a jövőt formálják – Vándorgyűléseink öröksége* címmel meghirdetett rendezvény arra keresi a választ, hogy miként lehet a több évtizedes alapokra építve továbblépni. A digitalizálás, a könyvtári feladatok és kompetenciák átalakulása, fejlődése, a közösségszervezés, a szociális területen nyújtott szolgáltatások bővítése folyamatos feladatot jelent a könyvtáraknak – tette hozzá. Mint minden évben, idén is

a Vándorgyűlésen adták át a könyvtáros szakma által legértékesebbnek tartott és a könyvtárakban legnagyobb sikert aratott könyveknek járó díjat, a Fitz József Könyvdíjat, az MKE egyesületi munkájáért emlékérmeket, valamint Az Év Fiatal Könyvtárosa Díjat és a Kovács Máté Alapítvány támogatásával egy, Az Év Fiatal Könyvtárosa különdíjat is átadtak. A jubileumi Vándorgyűlésen a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség munkatársának, Szűts Etelének ítélte az „Az év fiatal könyvtárosa – 2018” megtisztelő címet. A tanácskozás a szerdai plenáris rendezvények után, szekcióülésekkel folytatódik. Bibliográfiai Szekcióban mások mellett lapunk szerzője, Gönczi László bibliográfus is előadást tartott, de természetesen valamennyi szekcióban érdekes, izgalmas beszélgetésekben vehettek részt az érdeklődők.

Alapítás éve: 1935

Szakma és barátság

Érdemes itt elmondani azt is, hogy a Vándorgyűlés a Magyar Könyvtárosok Egyesületének központi rendezvénye, s tulajdonképpen évtizedek óta a legnagyobb közművelődési rendezvény. Kevés olyan esemény van, amit párhuzamba lehetne állítani a csaknem ezer szakembert megmozgató több napig tartó összefüggéssel. Az első Vándorgyűlést 1969-ben, Tatán rendezte meg az egyesület, amely évente más-más településen tartja szakmai találkozóját. A helyszín rendszeres változtatása alkalmat nyújt a házigazdának arra, hogy bemutassák új, vagy átépített könyvtárukat, ihletet adó helyi tevékenységüket, ötleteiket, értékeiket. Ebben az évben a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Zala Megyei Szervezete, a Pannon Egyetem és a Fejér György Városi Könyvtár munkatársai látták vendégül az ország könyvtárosait Keszthelyen, a „Balaton fővárosában”.

Megjelent:

KönyvkuItúra Magazin Online, 2018. július 5.

Szerző: Rácz András

forrás: <https://bit.ly/2C63ITp>

ÖRÖKZÖLD

Könyvtárközi együttműködés Debrecenben.

Közel ötvenesztendő múltja visszatekintő könyvtárpolitikai törekvések valóra váltását készíti elő az az együttműködési szerződés, amely a közelmúltban létesült a Debreceni Egyetemi Könyvtár és az ősi Kollégiumi Könyvtár között. Már a debreceni egyetem létesítését szorgalmazó legelső átfogó javaslat KENÉZY Gyula 1908-ban elkészült tervezete

is figyelmet szentel a könyvtári szükségletek kérdésének és rámutat azokra az előnyökre, amelyek a Kollégium gazdag gyűjteményének az egyetem életébe, munkájába való bekapcsolásából adódhatnak. A kezdeti elképzelések szerint a Kollégiumi Könyvtár szolgáltatta volna az alapvető állományt a kiépítendő egyetemi könyvtárhoz, később, az ilyen elképzelések kudarca és az Egyetemi Könyvtár létrejötte

után, a két intézmény szervezeti egyesítéséről, a két gyűjtemény közös épületben való elhelyezéséről folytak tárgyalások. Mind az állami, mind az egyházi szervek felismerték a közös megoldás szükségét. Főként azt, hogy az egyház nem rendelkezik többé az ilyen nagyszabású gyűjtemény korszerű fejlesztésének feltételeivel, és hogy az

Egyetem és általában a tudományos kutatás nem nélkülözheti a Kollégiumi Könyvtár régi értékekben gazdag anyagát. Mégsem sikerült meg egyezésre jutniok, és pedig főként azért nem, mert nem a könyvtár- és tudománypolitikai szempontok, hanem a

kérdés tulajdonjogi vonatkozásai kerültek az érdeklődés előterébe. A most jóváhagyott szerződés – természetszerűleg – nem tulajdonjogi, hanem szocialista könyvtárpolitikai elgondolásokon alapszik, és a két könyvtár társadalmi funkciójából indul ki. Nem érinti az együttműködő felek szervezeti önállóságát, és a legteljesebb mértékben tiszteletben tartja a Kollégium gyűjteményének könyv-

tári műemlékjellegét. A gyűjtési és olvasószolgálati profilok körülhatárolása alapján összeegyezteti a két könyvtár állományfejlesztési tervét. Kimondja a kooperatív katalógizáló munka megindítását. A kutatók munkájának zavartalansága és az egyeztetett könyvbeszerezés megvalósítása érdekében mindkét helyen hozzáférhető lesz a másik

Debreceni Egyetem 1958 körül. Forrás: fortepan.hu

fél gyűjteményének katalógusa. Egy más anyagának zökkenőmentes átkölcsönzését rendszeres küldönccszolgálat biztosítja. Az együttműködés – magától értetődően – kiterjed az eljárások és módszerek összeegyeztetésére, nem különben a szakmai

továbbképzésnek közös program alapján, az Egyetemi Könyvtár tanfolyamai keretében történő megoldására. Mindezek megvalósítása révén belátható közelségbe került az az idő, amikor Debrecen tudományos munkásai (sőt, a könyvtárközi kölcsönzés közbeiktatásával, ennél sokkal szélesebb közönség) úgy használhatják a két gyűjteményt, mint egyetlen nagy könyvtár olvasói.

Forrás: Csűry István: Könyvtárközi együttműködés Debrecenben in Magyar Könyvszemle 72 (1956/2) 153.

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2018. október 6.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229